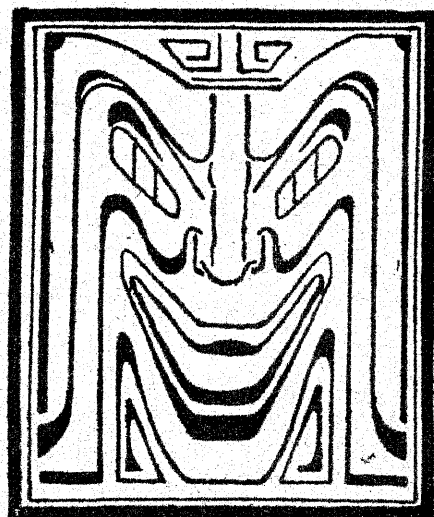

NAITELAVA

Esimene Eesti teatri-, kunsti-, kirjanduse- ja spordiajakiri

„Näitelawa“

ilmub kord nädalas — igal reedel

19. weebruarist see aasta uuel toimetusel II. aastakäiku alates, paljude piltidega, mis teatri- ja kunsti-ilmasse pautuvad, ilustatult. Kaantejoonistus kunstnik Polandi poolt. — Käesolewaks aastaks on paljud tähtsamad kunstnikud, näite- ja ilukirjanikud ning õpetlased oma kaastööd lubanud.

„Näitelawa“ juhtkirjad puudutawad teatriolusid, toowad ülewaatlikka arwustusi ja mitmesuguseid kunstiharusid käsitawaid teaduslikka töösid ning referatisid.

„Näitelawa“ kroonikaosa sisaldab teateid ja kirjeldusi kogu ilma teatrite tegewusest ja wooludest, kulturalistest sihtidest jne. Siin ilmuwad tähtsamate näitetegelaste, kunstnikkude ja kirjanikkude elulood, nende pühded ja kunstikaswatusline tegewus.

„Näitelawa“ jutuosas awaldatakse kõigeti kunstinõudeid täitwaid töösid näitelawa elust, pilkenaljasid jne. Esimese numbriga hakkab Saksa kirjaniku Wolters'i roman „Nende carriére“ ilmuma.

„Näitelawa“ divertissement toob ilulugemiseks sündsaid luuletusi, traagikalisi ja koomikalisi monologisid ja etteateid.

„Näitelawa“ tahab oma lugejaid täieliku teatri-ajalooga, tema algusest kuni käesolewa ajani tutvustada, teatri tulewikuateid ja kaswatuslist tähtsust kulturatöös silmas pidades, rahwast näitekunsti lugupidamisele wiia.

Et maal olewatele seltsidele ja asjaarmastajatele näidendisi kättesaadawaks teha, annab

„Näitelawa“ 1910. aastal 8 suuremat (3—5-waatuslist) ja 10 vähemat (1—2-waatuslist) meie olude kohast kurb- ja naljamängu era raamatuna (mitte üksikute lehtedena) oma tellijatele hinnata kaasa. Kergenduseks on täielik regiesseade, märkuste ja kostümide kirjeldus ning iseloomude seletus. Kaasaantawatest näidenditest ilmuwad esmalt: Heijermans'i „Seitsmes käsk“, Voss'i „Süüdi“, Walter-Steini „Preili doktor“, Max Halbe „Noorus“, Wied'i „2×2=5“, Minna Canti „Anna-Liisa“, A. Dinter'i „Salakaubawedajad“ ja m. t.

Spordiosakonnas on kaastöölisteks Lurich, Aberg ja teised.

Tellimise hind:

aastas . postiga 5 rbl. — kop., postita 4 rbl. 60 kop.
1/2 aastas „ 3 „ — „ „ 2 „ 50 „
1/4 aastas „ 1 „ 60 „ „ 1 „ 40 „
1 kuu peale „ — „ 55 „ — „ 45 „

Kuulutuste hind:

1 lehekülg . . . 30 rbl. 1/4 lehekülge . . . 8 rbl.
1/2 „ . . . 15 „ 1/3 „ . . . 4 „

Lehe eesotsas poole kallimad.

Aasta, poole aasta ja kuuaja kuulutuste hind kokkuleppimise teel odawam.

☐ Üksik nummer 13 kop. ☐ Adressi muutmise 20 kop.

Proowinumner saadetakse 2 seltsmekopikalise margi eest tellijale kätte.

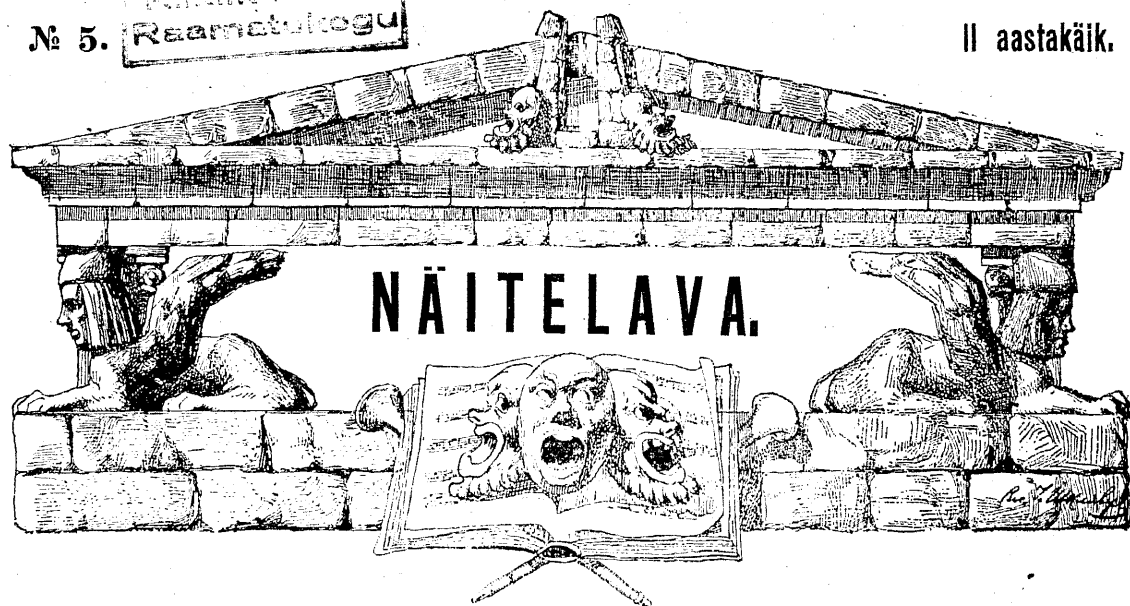
Adr. liht ja rahakirjadele: гop. Ревель, редакция журнала „Näitelawa“

Wastutawad toimetajad ja wäljaandjad: Paul Pinna ja Theodor Altermann.

Zoimetus ja talitus on Ehrenpreisi trükikojas, Rüütli uul. № 11.

☘ Kõiki endisel toimetusel ilmunud näitemängusid ühes trükilubadega võib toimetusest saada. ☘

Waata kuulutuse küljel.

Sisu: Hermann Heijermans, junior. — Koor, riim ja monoloog draamas. — Wärske haud. — Ülem-Ammergau ja tema selleaastased ka nnatusemärgud. — Kuulsad õuenarrid. — Roman „Nende karriera“. — Seitsmes käsk. — Ülewaade. — Toimetusele saadetud raamatud. — Kuulutused.

Hermann Heijermans junior^{*)}.

Hermann Heijermans (noorem) sündis 1864. a. 3. detsembril Rotterdamis Hollandimaal. Ta on juut ja sotsialdemokrat ning sotsialistilise ajalehe „*De jonge Gids*“ wastutaw toimetaja. Wanemad soowisiwad, et temast kaupmees pidi saama, 1892. aastal lahkus ta aga wanemate tahtmise wastu sellest elukutsest ja asus Amsterdamis, waene kui kirikurott, elama ning hakkas, oma sisemise tungi tõttu isast ees-

Hermann Heijermans.

^{*)} Et meie tänase numbri kaasandena Hermann Heijermans'i „Seitsmes käsk“ ilmub, siis tutvustame ausatad lugejaid kirjanikuga lähemalt.

kuju wõttes, kirjanikuks. 1893. aastal ilmus tema esimene töö „*Judenstricke*“ (Juudieided) novell, sellele järgnes 1894. a.

„*Trinette*.“ Need ilukirjanduslised tooded awaldasiwad elawat tähelepanemist. Aine oli elust wõetud, mõjuwalt ja loomutruult joonistatud. Nii järgnes üks toode teise järele ja need sünnitasiwad õige elawaid waielusi, kuna nooremad waimustusega iga uut Heijermans'i tööd wastu wõtsiwad, wõeti kirjanik wanameelsete poolt tema liig waba ja realse kujutamise wiisi pärast õige terawa arwustuse alla.

„*Trinette*'ga“ ühel

ÕNNESOOW

herra ANTS SIMMILE!

Soowime oma austatud ametiwennale tema kümneaastase näitetegewuse juubelpäewa puhul südamest õnne!

„ESTONIA“ NÄITESELTSKOND.

ajal ilmus tema esimene dramatikaline skizze „*Ahaswerus*“. Seesama ühewaatusline toode kanti selsamal aastal Parisis ette, kus tema tööd waimustatult kiideti.

1893.—1898. a. kirjutas ta wiis wihkupikemaid ja lühemaid jutukesti ja skizzesid. 1898. aastal lõpetas ta oma suurema 3-waatuslise „*Ghetto*“ ja ühtlasi kolm 1-waatuslist: „*Pünktchen*“ (Punktike — poliitikaline nali), „*Die Antwort*“ (Wastus — dramatikaline episod) ja „*Die Unbekannte*“ (Tundmata — dramatikaline skizze.)

1889. aasta jõulukuul, ilmus 4-waatusline „*Das siebente Gebot*“ (Seitsmes käsk — kombluskomödia), milles ta kibedal terawusel abieluküsimusi harutab.

1900. aastal ilmus tema 4-waatusline draama „*Hoffnung auf Segen*“ (Lootus õnnistuse peale) kalameeste elust. See toode on ka meil Eestis tuntud. Tallinas, Tartus ja Peterburis on seda mängitud ja on see arwustajale kui ka rahwale meeldinud. Esimest korda toodi „Lootus õnnistuse peale“ Amsderdamis ette.

1901. ilmus „*Het Pantser*“ (romantikaline soldatitemäng).

1903. aastal ilmus „*Ara et Labora*“ (Tee tööd ja palu Jumalat), 3-waatusline

pilt Friisimaa elust. Kirjeldus raskest tööst ja suurest hädast.

1904. aastal ilmus „*Kettenglieder*“ (Ahelajatkud), 4-waatusline pilt perekonnaelust. Siis ilmusiwad kuni 1909. aastani weel „*Seltsame Jagd*“ (Iseäraline jaht), 3-waatusline näidend, „*Das Mädchen*“ (Neiu), 2-waatusline komödia, „*Erlösung*“ (Lunastus), 2-waatusline elu- ja unistusemäng, ning „*Der grosse Flug*“ (Suur lend), 4-waatusline satirikaline komödia, mida esimest korda Wienis ette kanti. Tükk püüab maawalitsejate seisukorda naeruwääriliseks teha, kelledel õhu üle mingisugust õigust ei ole. Würst, kes seda ära näeb, püüab oma wõimu alal hoida ja heidab lennumasina ülesleidja wangitorni. Kroonprints on omale aga lennumasina muretsenud ja peastab lennumasina ülesleidja wangitornist. Lennumasina ülesleidja tütar, kelle abiga kroonprints ülesleidja peastab, on lennuülikonnas — mehe sarnane ja kroonprints märkab seda alles kolmanda waatuse lõpupoole hilisel õhtutunnil, et ta naisterahwas on.

Alfred Polgar kahjatseb, et niisugune kirjanik, nagu seda Hermann Heijermans on, nõnda rõõmsalt, halbtust aimamata sarnases wintskes jandimudas ringi tallab.

Koor, riim ja monolog draamas.

Karl Jungholz.

(Järg.)

Shakespeare.

Nagu määratu suur tubandeaastane tammepuu, seisab Shakespeare kuju ilmakirjanduse metsas. Võimata on meil seda tähtsust ette kujutada, mis Shakespeare hariduse võrjumise peale on avaldanud ja veel tulevikus avaldama saab. Juba 150 aastat offiwad waimu- ja teaduserikkad mehed tema töödest elutarku ja mõtlemiseks ärastust, püüawad Shakespeare't nõrgema arusaamisega suguwendadele selgitada. Terwe pikk ühe inimese eluiga ei jatkuks selleks, et kõike seda tundma õppida, mis tema üle on kirjutatud. Asutati Shakespeare uurimise seltsid. Teadusmehed kõigist teaduseharudest, nagu: psühholoogid, estetikused, arstid, kirjanduse- ja keeleuurijad jne. on tema tööde kallal uurinud ja otfinud, ja siiski ei suuda meie tänapäew veel ära näha, millal sellele woolule lõpp tulema hakkab.

Shakespeare töödes peituwad mõtted ja teadmised on nii suurelt imestust äratawad, et teised mõtte- teadlased ja teadusmehed kahtlema on hakanud, kas ka tõeste Shakespeare need näitemängud on kirjutatud, mis tema nime all ilmale tuttawaks on saanud. — Ühed ütlewad: Bacon on Shakespeare tööde tõsine autor.

Mõtteteadlane Friedrich Paulsen nimetab inglasi Francis Baconi uuema mõtteteaduse põhjendajaks prantslase René Descartes'i kõrwal.

Õeldakse: Lord Bacon, kes ühtlasi ka kuninganna Elisabethi riigikantsler oli, et tahtnud loodud näitemängusid mitte oma nime peal ilmuda lasta, waid kuulutas oma elutarkuseõpetust näitemängude wormis Shakespeare nime all, kellega ta hea sõber oli. — Kõikjugu uurimiste järele on siiski kindlaks jäänud, et Bacon Shakespeare draamasid mitte ei olé kirjutatud.

Peale Baconi on veel teisi, keda Shakespeare autoriteks püütakse tunnistada. Aastal 1906. awaldas keegi Peeter Alvor kirjatöö: „Uus Shakespeare ewangelium“, kus krahw Southampton ja tema sõber Rutland Shakespeare draamade autoriteks püütakse teha. Karl Bleibtreu tuleb jälle omalt poolt uue raamatuga „Der wahre Shakespeare“, München 1906., ja näitab ära, et Shakespeare (Bleibtreu kirjutab Shaxper) nime all ilmunud draamad krahw Roger Rutlandi (sünd. 1576., surm. 1612) omad olla.

Kõigi nende kahtluste wastu wõiks lühedalt ütelda: et Shakespeare oma ajast tema wastu ühtegi kahtlustawat lauset ega kirjatükki ei ole leitud. Kui tõeste Bacon ehk teised selle aja waimurikkamad mehed 36 draamat, oleksiwad kirjutatud, siis ei oleks see mitte ainult nende kahe inimese igaweseks saladuseks wõinud jääda. Igatahes oleksiwad arwurikkad näitlejad sellest midagi märgata wõinud, sest et nimetatud lordid õige sagedaste näitlejate seltsis wiibisiwad.

Shakespeare sündis 23. aprillil 1564 Stratfordis, kui kehwa käsitöölise ja wäikekaupleja poeg. Miskjuguft kooliharidust tema noores eas on saanud, seda ei teata ega peetagi tarwilikuks teada — sest koolid ei ole ühelegi jumalikku loomiseandi ja geniaalselt waimu andnud. Aastal 1582 heitis ta ühe eneselt märkja wanema naisterahwa Anna Hathaway'ga abieluse ja elas temaga kolm ja pool aastat koos. Selle aja sees sündisiwad neile üks poeg ja kaks tütar. Kõigist Shakespeare elu kohta tõusnud arwamistest ja jutudest kõige sündsam ja tõenäitlikum oleks see, et ta Stratfordist ja oma abikaasast sellepärast lahkus, et oma perekonna saatusliji nõudeid parandada. Tema sifemine suur jõud offis wõimalust ja sündsat kohta enese ilmutamiseks.

Aastal 1586/1587 ilmub ta Londonis ja jääb sinna kuni 1605/1606. Kudas tema saatuse üksikud ajajärgud nende 19 aasta jooksul Londonis oliwad, ei teata kindlusega ütelda. Kindel on igatahes, et ta õige pea Blackfriars teatri näitlejaks sai, mis sel ajal Londoni kõige tähtsam teater oli. Blackfriars näitlejate kuulsus läks nii suureks, et nad 1594 uue suure ruumika „Globe“ teatri ehitasiwad, kus siis Shakespeare juba direktor oli ja omale kauni waranduse kogus; millega ta oma kodulinna Stratfordis maad ja maja ostis.

Kindlaks jäi ta oma püüetele. Teda ei suutnud selleaegne näitlejate ja kirjanikkude keskel walitsew kergemeelne elu ja jõuraiskamine mitte ühes kiskuda; kuna luuletajad, nagu Maslow, Peel, Green jne. joo-

mise ja prasjmise läbi hukka läkšivad. Tema elaw läbikäimine waimurikaste meeste ja lõpradega andis temale äratust ja jõudu oma tööde loomiseks.

23. aprillil 1616 sureb Shakespeare oma kodulinnas Stradfordis, sündimispäewal: „Kui inglaster Shakespeare ei oleks olnud, siis ei oleks ka sakslaster Goethe ega Schillerit.“

* * *

Inglise draama algus on niisama, nagu Hispania, Prantsuse ja Saksa draama algus, kiriklikkudes, usulikkudes näitemängudes. Need näitemängud on kõik seotud kõnes ja ridade lõpp riimis.

Inglismaal algawad usulikud mängud alles 12. aastajal, kuna nad Hispانيا ja Prantsufemaal juba waremalt olemas on ning neid piiblisulisi näitemängusid „Miracle Plays“ nimetati. Alguses oliwad nad Ladina, siis Prantsuse keeles ja ettekandjateks preestrid ja waimulikud mehed. 14. aastaja jooksul hakkasiwad liht inimesed kaasa mängima ja wõeti Inglise keel ettekandmisekeeleks. Nagu teisel, nõnda tekkisiwad ka inglaster juures aegamööda piiblikujude kõrwale allegorialised kujud: woorus, kõlbmatus, hea, kuri jne. ja wõrsusiwad mysteriumist, usulikkudest mängudest, aegamööda allegorialised mängud moraliteetid (moralities) wälja. Inglise allegorialistes mängudes läheb aga koomikaline kujutus palju kaugemale kui sakslaster ehk prantslaster juures. „Clown“, narr, peitub igal pool paksemates wärwides. Rahwale meeldib ka wägew kohutus ja hirmutamise.

Mida rohkem niisugused mängud rahwale meeldiwad, sedawõrt rohkem mängitakse neid ja püütakse uusi aineid juure wõtta, kuni wiimaks usulikkude ja allegorialiste mängude waele „Interludes“, narrimängud, liig tugewalt koomikalised wahemängud, wõetakse. Need Inglise wahemängud on sedasama laadi, kui Hispانيا „Entremes“ ja Saksjamaal „Sastnachtsspiel“.

Interludes'ide kirjutajatest sai iseäranis John Heywood (1497—1587) kuulsaks. Siuliselt oliwad need ainult pealiskaudse nalja sünnituseks mõeldud, kuigi nad oma jagu satiralist pilget omandasiwad. Mõned nende hulgast näitawad ka juba eluküsimustest wõetud piltisid ja püüawad pilke läbi kaswatada. Näituseks: „Pardoner, patuandeksandmisetähte müüja tabab omale põrgust ilusat meeldiwat naist wõtta. Saatan on kohe walmis tema soowi täitma, sest et ta nii kui nii põrgus naistega mitte toime ei saa. Teeb aga Pardonerile tingimiseks, et see kõik patuandeksandmisetähed maa peal olewate naiste wabel ära jagaks, et nad kõik taewa peafeksiwad ja temal, saatanal, nendega enam kokkupuutumist ei oleks.“

Kõige rohkem kuulsust ja lugupidamist leidis elust tähelepandud narrimäng „Gammer Gurtons neede“, „Gurtoni ema nõel“, mis Udalli nime all mängiti, tõe poolest on aga piiskop John Still (1543—1593) selle kirjutanud. Wana Gurton'i ema paikab oma sulase Hodge nahkpükja. Raotab aga selle juures nõela ära, mis seekord wäga kallis asi oli, ja on selle üle wäga õnnetu. Diccon, wilunud kelm ja waras, waletab ühele Gurtoni ema tuttawale wananaisele, et see teda nõelawarguses olewat süüdistanud. Naised lähewad ägedaste riidu. Gurtoni ema mõtlebki wiimaks, et wana tuttaw nõela warastanud on, sest miks ta muidu nõela kadumise pärast tülli tuleks. Kusjutakse õpetaja asja korraldama; see aga wihastab, et tema head unerahu rikutakse, kuid ilmub siiski wiimaks tüli jelgitajaks, kus teda Diccon seletuste juures hullu-pööra ninapidi mõistab wedada. Lugu lõpeb sellega, et pükstesje jäänud nõel sulast Hodge't kuhugi torkab, kes selle siis juure waewaga wälja tõmmab. Segadus selgib, ja tülitsejad annawad üksteisele oma teotus-sonad andeks.

Ka need wahel- ja narrimängud on riimis kirjutatud ja näitlejad, kui nad oma sõnadega midagi lifaks annawad ehk mõnda asja soolafemaks püüawad teha, kõnelewad ofekohe riimis.

Umbes ühel ajal „Gurtoni ema nõelaga“ tõiwad Thomas Sackville (surn. 1608) ja Thomas Notron (surn. 1584) esimese nõndanimetatud tragödia näitelawale: „The tragedy of Serrex and Parrex“, ja see kanti esimest korda 1561 kojaringkonnas ette. Mõlemad kangelased Serrex ja Parrex on Bretagne kuningapojad. Serrex, noorem wend, tapab oma wenna. Kiriteo nuhtlemiseks tapab nüüd ema noorema poja ära. Ka ema saatus on nüüd loetud: „Rahwa wiha süttib walitseja wastu põlema ja ema tapetakse ühes oma mehega.“ — Iga waatus lõpeb koorilauluga, mis näitab, et tüki kirjutaja Greeka draamatundma on õppinud ja arwatawaste Seneca läbi, keda sel ajal Inglise intelligents, ifegi kuninganna Elisabeth, luges ja ümber pani. Ka ei sünni mõrtsukatööd näitelawal, waid käskjalg tuleb ja teatab, et kuritöö sündinud on.

Boolimata neist hulgaist mõrtsukatöödest ei omanda tükk vähematki draamalist elu. Ta jääb harilikuks hirmutawaks ja erkusid põrutawaks mänguks.

Tüki tähtsus seisab rohkem selles, et selle tükiiga uuendust näitemänguse tuuakse. Uuenduseks on plankwärs, riimita salmimõet; näitemängud kirjutatakse küll seotud kõnes, aga rea lõpud ei seisa riimis. Nii jääb siis „Serrex ja Parrex“ esimeseks Inglise näitemänguks, millega plankwärs näitelawale tuuakse.

„Sarreks ja Parreks“ leidis järeleaimajad ja hakati hulgana sarnaseid tükkisid kirjutama.

(Järgneb.)

Wärske haud.

Heino Anto novell.

Ikka mis ja mõõdukalt astus noorepäraline ametnik Adamson raudteeliini mööda jaama poole . . . Tasaste ühesuguste sammudega astus ta paku pealt paku peale, nagu hiiglaredelit mööda üles ronides, mis libamisi mäest üles wiis ja mille ots kaugusesse ära kadus . . .

Mõlemal pool raudteeliini oli sügaw tuiskliiw, mis käimise tee kõrwal raskeks tegi, iseäranis rammestawa palawusega, kui päike nagu wihajelt belekollakaid kiirefid pillub ja liiwa kui koldetuba kuumaks kütab. Ka tee kõrwal kaswawad männad ei anna siis enam warju ja iga vähem kui kehalik liigutus pigistab juba bigi palgele.

Üksluiselt laskis Adamson pilgu üle wärwiliste suwemajade libiseda, mis ümbrusega sugugi kokkukõlasse ei sündinud: nagu mõne eksituse läbi näitawad nad õitswate sirelipõõsaste wahelt jüa tuisuliiwa kungastele olewat sattunud.

Iseäralik meeldiw rammetus oli Adamsonilt jagu saanud; see woolas tema keha mööda laiali — jalgadesse, kättesse, pähe . . . Ruum õhk, mis kui leitjak talle näosse löi, liigutas nõrgalt walge ametikuue kerget hõlmastid.

Peas tundis Adamson iseäralikku tühjust, nagu oleksiwad ajud halwatuse mõjul tegewuse seisma jätunud; ta ei jaksanud mõelda. Ja mõelda ei olnud ka tarwis: tee oli tuntud, sammud ammugi ära mõõdetud — pakkudewahel ühesugune. Masinlikult tõstis ta jalgu ja püüdis wõimalikult wähe liigutusi teha . . .

Jaamaesifel oli üsna wähe inimesi rongi tulekut ootamas. Pakikandja ajas laisalt käru ees, mille peale mõned üksikud saadetused oliwad laotud. Terwe ümbruse peal lasus nagu palawa päraflõuna unine waikus . . .

Jaamahoone ofjas, päikeste kiirte eest warjul,

istusiwad paar kooliplikat: nende ees seisis sirge gümnaasiumiõpilane ja näppis ifeteadwalt tarkawat mokahabet. Reipotsjaga kiwikefi weeretades püüdis ta keha wõimalikult ilusat seisakut anda ja „daamede“ tähelepanekut wangistada. Ja nihtawaste läks see tal korda, sest preilikeseid wingerdasiwad naeru päraft . . .

Booletult, igawat nägu tehes, nagu inimesele kohane, kes narruseft kõrgemal seisab, keda lapsik armumäng ei huwita, sammus Adamson neist mööda . . . Tõe poolest aga äritas teda naer, mis nii purskawallatult, nii ülewoolawalt nooreft rinnast kajas ja raske ning rammestawa õhu wirwendama pani.

— Edew naer! — pabandas Adamson enefes ja astus kaugemale, et seda erutawat naeru mitte kuulda.

Ruuldus lähenewa rongi wile. Lokomotiw kibutas ähkides temast mööda ja hingas filmapilguks hõõguwat kuumust talle näosse. Mära tehes jäiwad wagunirattad seisma.

Ühe filmapilguga oli jaamaesine kirju; waguniteft woolawad inimesteojad ujutasiwad ta üle. Suurem hulk suwitajateft oliwad ametnikud, kes hõlpsa raudteeühenduse tõttu jüa elama oliwad asunud.

Wähe aega filmitfes Adamson kiire liikumist, mis rammestawa palawusega nii mõtteta paistis. Ta tundis iseäralikku lõbu mõeldes, et temal tarwis ei ole linna wahet sõita. Oma kabekuulist puhkust wõis ta jgamatalt maitsta, ilma et tal tarwis oleks olnud ametimurede peale mõelda.

Ametiasjus ei olnud Adamson, tõtt ütelda, iial fuuri murefid tunda saanud, sest saadik, kui ta ühe kõrgema ametniku wanapoole tütre ära kosis, oli tema jalgealune kindel; kõik läks nagu iseenejeft. Mis selleft, et ametiwennad pidudel ja perekondades, kubu ta enamaste üksi ilmus, igal parajal juhtumisel täkendusrikka naeratuslega „noore proua“ puudumise

üle imestust awaldasiwad? Esiotsja puudutas see teda weel ja walmistas temale mõne tufase filmapilgu, — hiljem aga harjus ta sellega ära. Jumaluke, ta mõistis nende kadedust ja wastas sellepärast ikka sõbraliku naeratusega: „Abikaas palub wabandada, ta ei ole mitte täieste terwe.“

Weel wähem rõhku pani ta selle peale, et ametiwennad iga tema kõrgenduse puhul isekeskis ikka tema äiapapa nime sõjastasiwad. Taewas küll, ta teadis ju, et kiusujutud ja salakaetused ametnikkude keskel lofsakalt õisa ajawad, kui umbrohi kündnata maa peal! Rõige peale waatamata tuliwad tema kõrgendused järjekindlalt ja korralikult, ilma et tal tarwis oleks olnud ülemuse ees küürutamas ja kintsu kaapamas käia. Oma nooruse peale waatamata oli ta juba kaunis tähtsa ja wastutusrikka ameti peal ja waatas rahuliku meelega tulewikusse . . .

Adamson laskis pilgu aegamööda üle jaamaesife libiseda mis nagu sipelgapeja kibas. Juba ant teine kell.

— Adamson! Taewas on see võimalik?! — kostis talle korraga üsna lähedalt naisterahwa imestanud hüüe kõrwu.

Midagi tuttawat, nagu kord ammu kuulnud ja jälle unustatud muusika, wärihes Adamsonile sellest madalast ja mabedast häälest wastu, mis nõnda elawat imestust awaldas. Ta waatas imestanult üles: kolmanda klasji waguni trepil seisis noor, sirge kaswuga, musta werd naisterahwas ja waatas talle rõõmsa naeratusega otsa. Palged õhetasiwad tal terwifepunast, ja terwest tema olewusest säras ülewoolaw elurõõm.

— Mis, teie ei tunne mind?! . . . Naisterahwas kargas wärskelt ja mehifelt trepist alla ning pistis, ilma wastust ootamata, käe talle pihku.

— Linda, sina . . . Teie siin?! — kahmas Adamson wirmaks laia imestusega. Nagu pilwift kukkunud seisis ta kohmetanult naisterahwa ees, kes talle naerul näoga otsa waatas, kuna tema pruunid filmad wähe nagu wallatult särasiwad.

— No, see on iseäralik . . . kokkujutumine! — lihas ta wähe aja pärast wenitades juurde.

— Jah, wähe ootamata küll! — Naisterahwas laskis pilgu üle tema ülikonna käia. — Teie muidugi suwitate siin?

— Jah, suwitan . . .

— On wift õige lõbus? . . . Rohkeste inimesi . . .

— Niisama . . . Pole wiga, läheb korda . . .

Waikus. Kui esimene imestusehoog ootamata kokkujutumise üle möödas oli, asus mõlemal iseära-

lik piinlikkusetunne rinda. Raua aja tagant nägiwad nad teineteist jälle; kui paljugi oleks teineteisele ütelda olnud, aga sõnad ei tulnud huultelt. Arusaamata salawärinaga waatasiwad kaks inimest, kes kord üksteisele nii lähedal seisnud, sõnalausumatalt kui wõõrad teineteisele otsa; ometi tundsiwad nad hinge peidetud sügawustes seletamata sugulust, ühte imelikku iba ja õrnuft, mida tabada ega sõnades awaldada ei saa. Oleks nagu tahtnud tugewaste, tugewaste teineteisel kätt raputada — oleks tahtnud, nagu kord ammu, tulifelt ümbert kinni hakata ja sõnu sõjastada — nii narrifid ja mõtteta sõnu, mis seekord ometi nii palju ütlesiwad. Aga rada, mis siis ühe südame juurest teise juurde wiis, oli aastate jooksul rohu alla kadunud — nad ei leidnud seda enam.

Adamson sai esimesena kohmetusest jagu. O, ta oli ju õppinud enese üle walitsema!

— Noh, kuft teie õieti tulite? — Ta püüdis häälele wõimalikult pealiskaudset kõla anda, mis tal suure waewaga korda läks.

— Pealinnast tulin. Näiud sõidan koju. Ma käifin meelt suwekursustele saatmas; ta on kooliõpetaja . . .

Adamsonil oli tundmus, nagu oleks teda miski teraw asi walufalt torganud. Tahtmatalt, ei tea mis pärast, kerkis tal naife kõhn ja nurgeline kogu silmade ette.

— So — Teie olete siis abielus? — lausus ta ühetooniliselt, kuna ta häälel waewalt tuntawalt wärihes.

— Jah, kolmat aastat juba . . .

— Mina ka . . . Tema häälest oli nagu kibedust kuulda.

— Ma lugesin ajalehest. Teie olete nüüd tähtis mees, — lihas naisterahwas wähe aja pärast mõttes juurde. — Need ajad, mil te weel meie kiifas põõningukambris elasite, on ammugi ununenud. Mu Jumal, kui lapsed me siis weel olime? . . . — Naisterahwas naeratas wähe nagu kurwalt.

Adamson waatas tufaselt kaugusesse. — Seal äraneetud pesas oleksin ma jäädawalt magama uinunud! Ma ei taha heameelega nende aegade peale tagasi mõtelda! . . . — Wiimaste sõnade juures kõlas ta häälel tumedalt ja kalgilt.

— Tõji, teie igatsfite laiema tegewuse järele . . . Liig kiifas oli seal — teie tarwis . . .

Jaama kell löi selgeste ja läbilõikawalt kolm pauku.

Naisterahwas tukfatas nagu unest üles.

— Noh, teie saite kätte, mille üle unistasite . . . Elage hästi! Ta andis Adamsonile kiireste kätt ja ruttas rongi peale, mis juba pikkamisi liikuma hakkas.

Raua waatas Adamson üksijilmi rongile järele, kuni see teekäänakul metsa taba ära kadus. „Teie saite kätte, mille üle unistajite . . .“ helises tal nais-terahwa madal ja nagu kurblik hääl kõrwus, ja tal oli tundmus, nagu hiiliks ühes nende helidega arusaamata rahutus, nagu kärjitus ja wiba kellegi peale, hingsesje.

— Ah, rumalus! — pomises ta üles wirgudes ja astus jaama poole. Tal tuli nimelt meelde, et maikuus ettepannud aukõrgendused juba kinnitatud peakiwad olema.

— Waja järele waadata, — mõttes ta eneses ja astus jaamahoone akna alla. Kirjad ja ajalehed,

nende hulgas ka „Walitsuse Teataja“, saadeti talle linnast järele.

— Kas ajalehti on?

— Siin, olge head! — Ja ametnik ulatas talle läbi akna mõned ajalehed kätte.

Adamson nikutas tänades pead ja astus ümber jaamanurga metsa poole. Jaamaesine oli jällegi tühi, endine unine waikus lasus raskestes terwe ümbruse peal . . . Ainult kooliplikade ilma põhjufeta, siiski nii erutaw naer kajas läbi wirwendawa õhu tema järele . . .

* * *

(Järgneb.)

Ülem-Ammergau ja tema selleaastased kannatusemängud.

Georg Queri järele.

Iga kümne aasta järel korduwad need kannatusemängud selles Tiroli ja Bayeri piiride wabel olewas mägestikukülakeses. Ilus mäginne maakohd ja algupäralsed Ülem-Ammergau ehitused. Wanad, auwäärilised nikerdatud jumalakujud. Kõik see on nendele sensatsioonistele passjon- või kannatusemängudele nagu alandlikuks, sündsaks kodukohaks. See wana religionline „komöödiamäng“ on oma wastupidawuse poolest, mille tõttu ta seniajani ennaft alal on suutnud hoida, oma mõju ja huwi tõttu, mida moodiilm tema wastu üles näitab, enam kui algupäraline, rahwusline kujutus. Ta on wabelüli wana ja uue kultura wabel. Side kahes üleüldises waatepunktis.

Ja täitsa imelik, et see religionline mäng, mida küla elanikud lihtsates hoonetes ette toowad, nii paljud suudab huwitada, et nad kaugelt siia kokku rändawad. Terwelt kolm tosinat reisiribüroosid on töötamas, et uudishimulikkudele wäikeses mägestikukülas korterit soetada. Põhja-Saksa, Lloyd'i ja Hamburg-Amerika liini laewad teewad edasi-tagasi sõitused New-Yorgi ja Ülem-Ammergau wabel Hamburi ja Bremeni kaudu. Oodatakse kuni 250.000 inimest igast ilma-kaarest ja usust tänawu siia kokku tulewat.

Ülem-Ammergau üle annab Müncheni kreisi-kannatusemängude tekkimise mis Ülem-Ammergau koguduse poolt 1770. aastal walitsusele on saadetud, teateid.

1631. aastal lagunesiwad Bayeris ja Schwaabis külgehakkawad haigused laiali. 1633. aastal hakkas mägestikuküla ümbruses katk kirmsa jõuga möllama. Kuni kiriku mälestusepühani walwati Ülem-Ammergaus südilt, et haigused külasse ei peafeks, siis aga tõi keegi mees, kes Eschenlobes terwe juwe päewatöös oli, katku külasse. Tema tuli, et oma sugulaste ja sõprade seas kiriku mälestusepäha pühitseja, ja siis—algas suremine Ülem-Ammergaus.

Nüüd andsiwad ülem-ammergaulased töotuse, et nad iga kümne aasta järel Kristuse kibedat kannatamist tragödialise kannatusemänguga tabawad meelde tuletada.

1634. sai töotuse ofsekobese tagajärjena kannatusemäng efirst korda toime pandud, ja nii jäi see kuni 1674. aastani. Järgmine kannatusemäng oli siis nüüd juba 1680. aastal, kuna sellest ajast alates iga kümne aasta järele kannatusemängu mängiti.

Ratkuaasta kohta leiame Ülem-Ammergau naabruses olewa Rochuse söekaewanduse kirikus järgmise mälestuse:

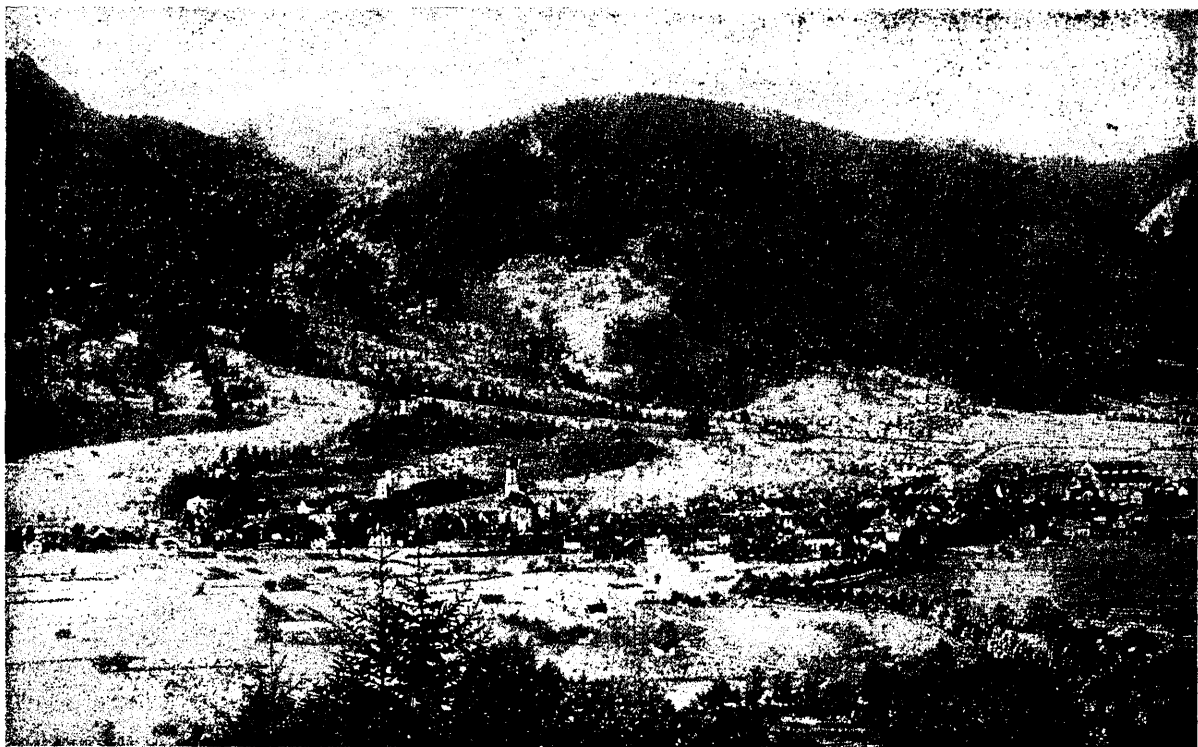
Ruus sada kolm ja neljakümnet,
Mis aastad peale tuhandet,
Kui katk siin wäga kangelt rappis
Ja armuta kõik maha tappis,
Ei ainust maja jätnud ta
Siin see aeg läbi käimata.
Suur, rahwarikas kogodus —
Nüüd ainult mõni üksik elus.

Sankt Rochuse suur patron siis
 Meid ärapäasmisele wiis.
 Me püha wande andsime
 Ja seda kobe täitsime —
 Me ehitajime kiriku,
 Kus antaks Jumalale au.

Dagu St. Rocheni jõekaewanduse ja naabruse küla elanikud kiriku töötajiwad ehitada ja ehitajiwadki, nii töötajiwad ülem-ammergaulesed iga kümne aasta järel kannatusemängusid mängida. — Et sel ajal üleüldse uskliku sifuga näitemängud rohkem moodis oliwad, kui teised waatemängud ja jutustawa sifuga

XV aastajajast pärit ja Afras, Augsburgi lähedal olewa St. Ulrichi kloostri omandus, ja teine — kannatusetragöödia on Augsburgi ülemlaulja Sebastian Wildi omandus — wiimane on XVI aastajajal trükitud. Nende kahe näidendi kokkuliide on käfikirjalifelt G. Langi pärandajate arbiwis alalhoitaw. Rahjuks ei ole meil siin küllalt ruumi, et nende wanade Ülem-Ammergau mängude sifu awaldata.

Sifu muutus aga pea. Naiw-ilufalt seotud kõnes olewast näidendist sai wali kloostri-line tükk, siis talupojaline kuni piisarateni lõbus komöödia ja wiimati kristlik draama, mis ka praegusel ajal seda kuju

Ülem-Ammergau küla

milles iga kümne aasta järel kannatusemäng ette kantakse.

tükid, siis oli kõige parem ja meeltülendawam tusaft Jumalat mõne uskliku näidendiga lepitada. Ja wiist andis selle näidendi elulekutsumiseks ka see asjaolu põhjust, et Ülem-Ammergaus ennem harilikult paastumängusid mängiti, niifama on ka sarnaste paastumängude mängimine naabruses olewas Weilheimis moodis ja 1600. aastal Kolmainu Jumala pühal kanti sarnane etendus pastor Aelbli korraldusel ette.

Igatahes on see imelik, et esimene Ülem-Ammergaulaste mäng kahest wanast mängust kokku on lapitud. Esimene jagu on seotud kõnes, arwatawaste

omandab, trivaliteetluseft waba on ja Kolgata sündmusi puhtalt järele aimab. Wiimane on peaaegu täielikult waimuliku nõuniku Daisenbergeri (surnud 1883. a.) töö. Daisenberger oli ka näitemängu kokkuseadja. Rahju ainult, et see näitemäng kobati koguni igaw on.

Ülem-Ammergau ülewaade ja ajalugu. Ülem-Ammergau külakefe ajalugu on sõjajündinuste pooleft kätgelt rikkam kui teiste külade oma. Muidugi on see sellega seletataw, et Ülem-Ammer-

gau Bayeri ja Tiroli piiril on. Rauemat aega wältaw Hispania sõda Austria, Bayeri ja Prantsusemaaga pidas ka Ülem-Ammergau elanikka hirmul.

Wanadest aegadest teame, et juba roomlased Ülem-Ammergaus sõjalaagris oliwad. IX aastajal oli würft Ethiko Ammertali all peatamas. 1111. aastal tuli Ülem-Ammergaus tähtis juhtumine ette. — Lähedal olewa Rothenbuchi ülemmunk Ulrich saatis kolm preestrit, ühe koorijuhataja ning neii mitteõnnistatud munka Ammergaueri metsikusse maakotta Berchtsgadenisse, et seal uut asutust awada. Mungad oliwad osawad treialid, nikerdajad ja moduleerijad, ja siit saiwad ülem-ammergaulased oma nikerduseosawuse.

tuse juures abiksolemise tõttu. Teised maakonnad wõisiwad niisugused õigused wast sadanded aastad pärast saada. Lähikäimises tõi see kergendust, kui peale kloostri walmisjaamist mägestikumaantee kloostriini ja sealt Augsburgi linnani korraldati.

Raske on raudtee tähtsust tema algusajaga wõrrelda, aga wabest on ka see wõrdluseks sünnis, et Augsburg ja Nürnberg juba selle maantee tõttu tähtsaks saiwad, mis Venedigo turuplatsilt algas ja Põhja-Saksamaale ulatas, sest maantee tuli nendest linnadest läbi. Kui mägestikumaantee walmis sai, siis ei käinud kaubawoorid kunagi enam Murnau rabadest läbiwiiwat maanteed mööda, mida rööwjalgad oma ala-

Anton Lang, Kristuse osa kujutaja, oma perekonnas.

(Anton Langi abikaas on sepameistri Rutzi tütar. Rutz on mitmed aastad kannatusemängude koorisid juhatanud.)

Kui 1332. aastal Bayeri keisri Ludwigi poolt Ettali kloostrit hakati ehitama, siis oliwad ammergaulased esimesed ehitajad ja nikerdajad kunstnikud. Usurändajad tuliwad ligidalt ja kaugelt, et „meie pühas Ettalis“ olewat imetegewa Maria pilti, mille keiser ühel oma Rooma reisiril kellegi „kerjusemunga“ käest saanud oli, kumardada. Palwerändajad ostsiwad alati siis ammergaulaste käest nikerdusi, mis Jeesuse ema Mariat, Jeesuse sõime wõi pühaõhtusöömaazga pidiswad kujutama.

Tähtsaid eesõiguseid, mis neid majanduslikes seisukorras teistest kaugele ette wiisiwad, saiwad ülem-ammergaulased keiser Ludwigi käest Ettali kloostri ehi-

tiste pealetikkumistega kardetawaks tegiwad, waid Ülem-Ammergau sai kaubawooride laagriplatsiks.

Nüüd aga tekkisiwad Alam-Ammergau (Wurmesau) talupoegade seas rööwjalgad. Need saadi wars-tigi kätte ja poodi üles.

XVI aastajaja lõpp oli ka selle suure lähikäigu lõpuks. Ülem-Ammergaus tekkis töötajate hulk ikka suuremaks, kuna tööd aga saada ei õlnud. Seal wõisiwad Ettali kloostri abt Leonhard Hilpolt ja Murnau baigerawitseja wägiwallatöö ette. Kõik wõõrad tööliised, kes Ülem-Ammergausse oliwad rännanud, sunniti Hans Gindharti parwele ja saadeti niisugustes Austria maakondadesse, kus wähe rahwast oli.

Wäljafaadetutel ei olnud sellest ka suurt kahju. Kolmekümneaastane sõda seisis ukse ees. Kloostritest põgenesiwad mungad ära, ainult majahoidja paater ja organist jäiwad „Jumala sisse uskudes ja Tema abi peale lootes“ oma kohtadele. Tuliwad waenlased — et neid meelitada, andsiwad nad neile süüa ja juua. Soldatid sattusiwad joomabullustusesse, tapsiwad paatri ja organisti, purustasiwad kloostri ja rööwisiwad Ülem-Ammergau, nii ku-
das süda ihkas. Kui wae-
nulikud rootslaste salgad kadusiwad, siis — algas katk oma häwitamisestööd.

Oli see pikk sõda möö-
das, siis ei saadud ikkagi
weel rahu. 1689. aastal
tuliwad soldatite- bayerlaste
wahisalgad külasse. Prant-
suse, Ungria, Austria sol-
datid, kõik oliwad jün-
kordamööda laagris. 1703.
aastal sai küll Etfali kloos-
ter 5000 kuldnat uueste
ülesebitamiseks raha, külas
aga ei paranenud seis-
kord, sest Tirolis rööwjal-
gad warastasiwad ja rööwi-
siwad talupoegadelt ihegi
kariloomasid.

Oli aegajid, kus Am-
mergau naisterahwad endid
meesterahwa riietesse pani-
wad ja rattarööwjalgad põ-
genema ajasiwad. Rord tungisiwad kuuskümmend
Tirolis talupoega rööwimise mõttel külasse, ja jällegi
asusiwad naised oma meeste kõrwale ning sundisiwad
waenlasi põgenema.

Suurwürst Max Emmanuel oli prantslastega üben-
duses, aga siiski kaotas ta lahingu Austria wägede
wastu, kes Badeni printsi Ludwigi juhatusel oli-

wad. Bayerlased langesiwad nüüd birmus raskesse
seisukorda, siiski armastasiwad nad ütelda — „Parem
bayerlasena surra, kui Austria sõjawäeteenistusesse as-
tuda!“ Julgelt läkisiwad nad oma Müncheni wenda-
dele abiks, kuid 1705. aasta 25. detsembril löödi
neid Austria wägede poolt täieste.

Algas uus aastafada, aga siiski polnud sõjahirm
weel lõpul. Kuigi 1801. aasta lõpul wiimased Prant-
suse soldatid külast lahku-
siwad, tõusis 1805. aastal
jällegi sõjalärm. Bayerlased
lootsiwad küll Napoleon I
peale, aga ka see lootus
ei olnud kindlustatud ja
1809. aastal tõusiwadki ti-
rollased mäsule üles. Algas
werine ja toores sõda. Imes-
tada tuleb ainult seda,
et ärakurnatud Ülem-Am-
mergau tirollased weel 3240
guldna wäärtuses warandust
ja loomi wõisiwad rööwida.

1809. aasta 12. novem-
bril pidustati onietigi sõja
lõppu, aga tulewikule waa-
dati tumedalt silma. Raudse
energiaga asuti oma igapäe-
wase töö juurde, aga kaua,
kaua läks aega, enne kui
kosuda juudeti. 1817. a.
aga tuli näljaaeg ja suur
tuleõnnetus.

Johannes Zwink, Juudase osa kujutaja.
Oma eraelus on ta külamaalder, keda
„Maaldri Hansuks“ kutsutakse. Täna-
wa etendab ta kolmat korda Juudast.

Wooli- kannatusemängude hõim, andis
puulõike- wõi oma meistritele ikkagi leiba, kuna
nikerduskunst talunikud kaua pidiwad waew-
lema, enne kui rabuloldawalt ülespidamist saiwad.
Woolikunstitnikud wõisiwad kõige selle peale uhked
olla, mis wana Schwaabi kunsti kohta 1500. aastal
Andreas Althammer kirjutas. (Zärgneb.)

Kuulsad õuenarrid.

Dr. Ernst Leonhardt'i järel.

Kuulsam kõigist õuenarridest oli Suursakteni õuenarr
Friedrich kes palju aastaid Württembergi üli-
Taubmann, ülikoolis usuteaduseprofessori koha-
seid täitis. Taubmann oli naljabam-
mas, kiire mõtlemisejõuga ja anderikas mees. Oma

ajal pealegi õpetatud haritlane ja tähtis mõttetead-
lane, ning kahjatseda tuleb ainult seda, et see tark
mees rabaahnuse tõttu teistele naljategijaks ja aja-
wiitjaks hakkas.

Friedrich Tabamann sündis Wannsees Baireuthis

15. mail 1565. aastal waefe kingjepa pojana ja oma lapsega ning noorepõlwe tasuta ta suures waesuses mõõda. Tema suur anne ja tung teaduse järele tor- kas rektor Johann Codumanniile silma, kes tol ajal Kulenbachi ladinakeelset kooli juhatas. See kandis selle eest hoolt, et waestekomisjon tema eest kooli-, korteri- ja koolitarbeainetemaksu maksmise oma peale wõttis, kuna wanemad ehk sugulased riided pidiwad muretsjema. Täiäsa waesed lapsed pidiwad linna maja- esiseid mõõda käima ja waimulikku laulust laulma, et omale ülespidamist teenida. 13-aastane Taubmann tegi jeda julgusega ja juba noorelt omandas ta nii omale keelesorawuse ja nalja.

„Kas sul külm ei ole?“ küsis külmal talwisel il- mal majaomanik kehwaes riietes poisikestelt.

„Õieti,“ tuli naljatooniline wastus, „ei peaks mul mitte külm olema, sest mul on kogu minu kar- derob ümber.“

Selle ütelse tõttu sai ta omale uue talwise üli- konna. Aga see kerjamine lämmatas wiimaks ome- tigi Taubmanni peenikese autundmuse, ütleb Leipzigi arhiwinõunik Dr. Ebeling. — Aga siiski wõrsus sel- lest tänawalaulikuft lahke käega professor.

1582. aastal astus Taubmann Heilsbronnis krahw Georg Friedrich Ausbachi täielikusse gümnaasiu-

misje. Siin täiendas ta oma õppimist, ja et omale ülespidamist teenida, tegi ta naljalaulust. Ta oli igal pool heal meelel nähtud ja kui esimene naljaham- mas igal pool tuntud. Siis oli ta aasta otja Fran- kenis, jõukas aadeliperekonnas „lõbusaks jelsfili- jeks“, tuli 1592. aastal Wittenbergi ülikooli, kus ta pärast professor oli. Ülikoolis käis ta kellegi Ans- bachi würsti toetusel. Kolm aastat — siis jäi ta poesiaprofesuri peale edasi, mis ennem professor Siberi õpeaineks oli, aga nüüd tema hooleks usal- dati. Siber oli Taubmanni südameõber. Professor Siber näib väga kõikeusaldaw inimene olewat, sest kui Siber Elisabeth Matthäid—ilusat rikaft Wittenbergi kodaniku tütar—armastama hakkas, walis ta nalja- hamba Taubmanni omale ifamebeks, see aga löi tüdruku Siberi nina alt üle ja astus ise temaga 1596. aas- ta 18. mail abieluse. Üliõpilaste wastu ei pida- nud Taubmann ennaft mitte nii ülewal, et need teda olekfiwad austanud. Ja selle tagajärjel tõiwad muuse- pojad temale selle eest kodu, et ta neid kord oli noominud. Taubmann läks teise ukse kaudu välja ja asus rahurikkujate hulka, kes teda pimesdas ära ei tundnud, ning tegi ettepaneku, et need ka aknad sisse lõhkufiwad; üliõpilased tegiwad jeda, ja Taubman- nil oli pärast hea kõiki neid wäljamaksmisele sundida. (Kärgneb.)

Nende karriera.

W. Wolfers'i roman Sakia näitlejate elust.

5

Ta oli nii jõuetu, et ta oma tundmuste üle walit- jeda ei suutnud. Puhkeaga ei antud. Nüüd kippus mõistus kaduma; ta ei suutnud enam oma teenistuse- kohustest aru saada, ei teadnud häbi ega tundnud au, ta ei kuulnud ega näinud midagi. Ta oli nagu unes.

— Mul on temast kahju, ta on kadunud inimene, — ütles Wering, — täitsa kadunud . . .

— Kuulmata, aga, — wastas Demert, — ei saa tõeste mitte aru, mispärast . . .

Korraga ärkas Langensfelden oma unest.

Ülemuse ähwardus, mis teisi hulluks teha oleks ähwardanud, ei mõjunud temasse sugugi mitte. Onne- lik, nagu oleks ta mingisuguse iffe alt pääsenud, ra- putas ta oma ahelaid, mis teda nii mitmed aastad oliwad wangistanud, teda ja tema eluifasid, ja kõige suurema meeleheaga tegi ta jeda, millega ülemus teda ähwardas, wõttis ennaft ametist lahti.

Nüüd oli ta waba, waba kui lind!

Selle peale ta sugugi ei mõtelnud, mis ta nüüd peale peab hakkama, mis tegema. Teda piiras ainult üks õnnestaw õht — Emma.

Ja päewa pealt oli ta Berlinis.

Emma lendas temale rõõmufisal wastu.

Nüüd hakkas selle draama teine waatus, sest esi- mene lõppes Grünhainis.

Emma oli weidi segane, kui Arthur tema küsimise peale — „kas kauaks minu juurde tulite?“ — was- tas: „Ma tulin, ei siit kunagi enam lahkuda!“ Hirrunult pani ta theekannu laule ning filmitses Arthurit imestuse ning uskmatuslega!

Et mitte kunagi enam ära minna? See oli Emmale arusaamata ütetus.

Ta ei osanud aru saada, kudas wõib, inimene tore- dat ohwitseri-ülifikonda erariiete wastu wahetada.

Dlugugi et Langensfelden temale ütles, et ta tema- kesse pärast jeda on teinud, ei uskunud ta jeda mitte, waid arwas sarnast juttu tühjaks sõnadefõlinaks. Aga fergemõtteline, nagu ta oli, ei arwanud ta tarwilikuks teise tulewiku eest hoolitsjeda, sest ka oma tulewiku pärast ei olnud ta mures.

Teisel hommikul läkfiwad nad juba rõõmsalt ja lustilikult waksali Arthuri fasti järele.

Mõni samm Emma korterist eemale võttis Arthur omaale korteri.

Gomnikueinet mõtisivad nad ühes. Siis saatis Arthur teda proovile ja lõunat sõivad nad kufagil restoranis. Emma juures jõivad nad pärast lõunat kohvi, kuna peale etenduse lõppu jälle kufagil restoranis õhtust söödi. Igal õhtul hülgas teatri esimeses looshes Arthuri perlmutteritega ilustatud ooperiklaas. Ta elas ja armastas ning oli elusse ja armastusse uppuinud.

Emma tundis enese Arthuri kõrval niisama õnneliku olevat, nagu iga teise kõrval. Arthur oli ka harilikus ülikonnas ilus kawaler, mille üle Emma sõbrannad armukadedad olivad, aga see kadetus oli Emmale väga meeldinud.

Carastest armastusedraamades, mis täis kuuma firge on, ei ole wältawaid liirikalisi intermezzosid, waatus waatuse järele möödaneb ja tegewus läheneb ikka rohkem intensiivlisele kiirusele, mis jarnane on, nagu selgutataks mägedelt orgu.

8.

Oktober.

Rogu päewa häigles külm winge tuul. Päeval fattis ta taewast ja tänawaid lumelatakatega, mis

niisama ruttu kadusiwad, nagu nad tuliwadki. Õhtuks wähenes tuul, ja pehme, walge lumi langes pikkamisi tänawatele ja katustele ning waibastas neid oma külma linifuga. Rahwas liikus tänawatel, kraed üles keeratud ja käed taskudesse peitedud. Talw tuli järsku ja toredate magafiniide waateaknad andsivad jarnase wäljanägemise, mis jõulufid meelde tuletoas.

Wähemalt mõttes Langenfelden seda nii, kui ta waateakna ees seisatas, mille peale karu üles oli seatud. Emma läks warem teatrisse, et ennaft tänase osa kohaselt riidesse panna, temal aga oli igaw ja nii läks ta — seft teatrisse minna oli weel wana — uulitsale jalutama. Ta oli selle mõttega tegewuses, mida ta nimelt Emmale pidi kinkima. Täna oli Emma tema wastu isäranis õrn ja lahke ning armulik olnud ja sellepärast tahtis Arthur kudagi oma õnneliku tundmust awaldada. Ta ostis kufagilt lillemibu ja wastaspoest kompfektsid, siis aga tuli temal mõttesse, et Emmale suurt ja ootamata pühaderõõmu teha ning kasufat kinkida. Sellega wõis ta teda täieste rõõmustada! Misjugune juurepäraline mõte. Ta ostab kujukta, annab pereuaise kätte, kes siis Emmale ütleb, et jatiga wilu on wälja minna, ning ulatab kujukta . . . Suurepäraline!

Deldud, tehtud!

(Järgneb.)

Seitsmes käsk.

Kanti „Estonias“ 13. jaanuaril s. a. Theodor Altermanni juhatusel esimest korda ette.

T y p u s .

Samuel Dobbe — umbes 55- aastane. Tugewa kehaehitusega. Raudse iseloomuga. Ta on kaine, wanameelse ilmawaatega. Dobbe ei kujuta ainult mitte üksikut inimest, waid terwet wanameelset kihti. Esimeses waatuses kannab Dobbe lühikest pöön-palitud. Madal krae, musta sidemega. Jalas säärega saapad. Wiimases waatuses on temal pikk, must kuub seljas. Nägu päewitanud. Hallid käherad juuksed. Hollandi kalamehe habe, ilma mokahabemeta.

Josef — Dobbe wanem poeg. Katholiku waimulik. Umbes 30- aastane. Habemeta, kahwatanud näoga, mustad lühikesed juuksed, kesk pealage on juuksed ümarguselt ärapärgatud. Esimeses ja wiimases waatuses on on temal pikk, must katooliku waimuliku kuub, kolmandas waatuses — pikk, must wihmakraega mantel. Must pehme kübar. Josef on kuiw, kaine mees ja esitab katooliku usu põhjusmõtteid.

Emma Dobbe — umbes 50- aastane naisterahwas, kasin ja piinlik kokkuhoidew naisterahwas. Hallid juuksed, must kleit. Põll ees. Peas walge Selandi tanu. Wiimases waatuses must leinatülikond krepiga.

Gaaike — umbes 26- aastane, elus palju hinge- piina kannatanud tundmusrikas naisterahwas. Keskmise kaswuga. Esimeses waatuses tumehall tülikond. Walge põll. Lai walge krae sidemega. Teises waatuses lihtsas maitserikkas talweriides, kübara ehk mütsiga. Wiimases waatuses leinatülikonnas krepiga.

Peter — noor, 20- aastane, kahwatu üliõpilane. Põeb tiisikusehaigust, mille idud alles teises waatuses nähtawale tulewad, parandamata. Tumedad juuksed, lahku kammituna. Esimeses waatuses tumesinine lihtne tülikond. Teises waatuses wana, kulunud tülikond! Kolmandas seesama, aga ilma triikpesuta. Pehme päewasärk. Wäljast tulles wana must

palitu. Must kübar. Kaelas soe sall. Peter eesitab moodsat, waba ilmawaatega woolust.

Ricardet — umbes 30- aastane joodik. Kogu tema olemine peegeldab riismeid endisest toredusest. Köbukas. Palja pealaega. Weidi hall Prantsuse habe. Peas wana tsilinder. Toredalt seotud wana kaelaside. Kulunud pruun ülikuub. Kindad. Kepp.

Antoinette — 45- aastane. Oma mehe wääriline. Oige kehakas wärwitud näoga naisterahwas. Riides õige kirjult ja maitseta. Heledate palettega, kõrge wanamoodiline kübar. Loriniette. Wnana tumetate lilledega siidikleit. Kraega talwematel.

Lotte — umbes 20- aastane, noor, sügawat armastust otsiw naisterahwas. Wanemate süü läbi puuduliku kaswatusega. Truu, õrn ja wäga tundline naisterahwas. Kannab teises, kolmandas ja neljandas waatuses musta willast kleiti ja punast pluuset. Neljandus waatuses lahtised juuksed. Täieste murtud. Lihtne lühike talwe ülejakk. Kübar.

Bart — umbes 28- aastane humoristlise, flegmatilise iseloomuga. Kõnewiis awaldab tarka, arusaajat ilmawaadet. Kaunis tugew korraldatud mokahabe. Tüsedad koguga. Kehwalt, aga puhtalt riides. Tume pinsak westiga. Hallid. püksid. Teise waatuses algu- sel öökuub. Tume, hall palitu. Kübar.

Ingel — 44- aastane, elawa iseloomuga. Armastab näpata. Tühjajututegija. Kisklewa häälekõlaga, rahaahne naisterahwas. Wähe paksuwõitu naisterahwas. Korraldult riides. Suure kõõgipõlle ja tanuga.

Aafje — lihtne noor talutüdruk. Selandi peakate. **Neiu teislit korralt** — 26- aastane. Punasejuukseline. Elawate, awaliku naisterahwa tundemärkidega.

Naabrinaine — 39- aastane „wadistaja“ tüüp. **Kaupmees** — 42- aastane. Hollandi habemega. Lühikene hall pihik. Talwe müts.

Pakikandja — neutraltüüp. Soowi mööda.

W a l g u s t u s .

I. waatus. Öhtul. Suure töölaua kohal suur, walge kupliga laelamp. Podiumi peal olewal laual teine jalaga lamp. Küdewast ahjust langeb walgus näitelawale.

II. waatus. Hommik. Nätelawa muutub järk-järgult walgemaks.

III. waatus. Öhtu. Tuba walgustab lihtne, kupliga lamp, mis suurel ümar-gusel laual on. Küdew ahi annab wal-gust. Aknast uulitsa walgus.

IV. waatus. Öhtu. Laualamp. Ahi on kustunud. Akna ees esriided.

M ö ö b l i d .

I. waatus. Wanamoodilised, rasked, tumeda riidega pehmed mööblid. Ahju ees tugitool.

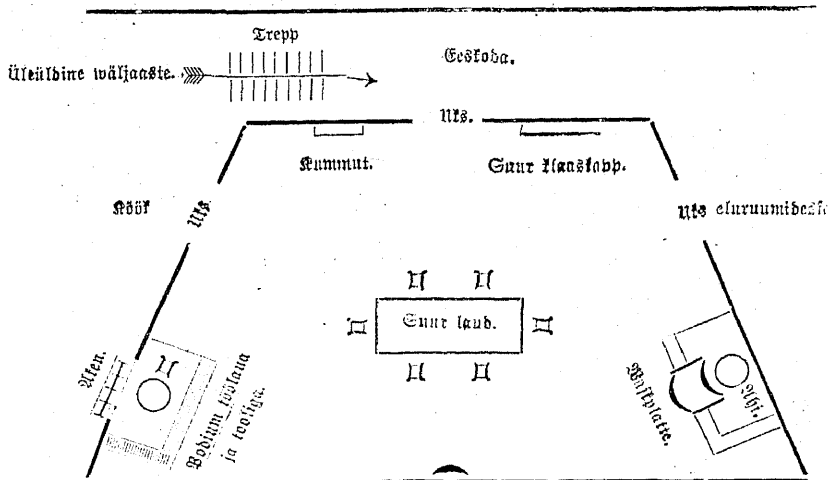
II., III. ja IV. waatuses õige lihtne, wana, kõdunenud mööbel. Kirjutuse-laud. Wana kummut.

R e q u i s i t .

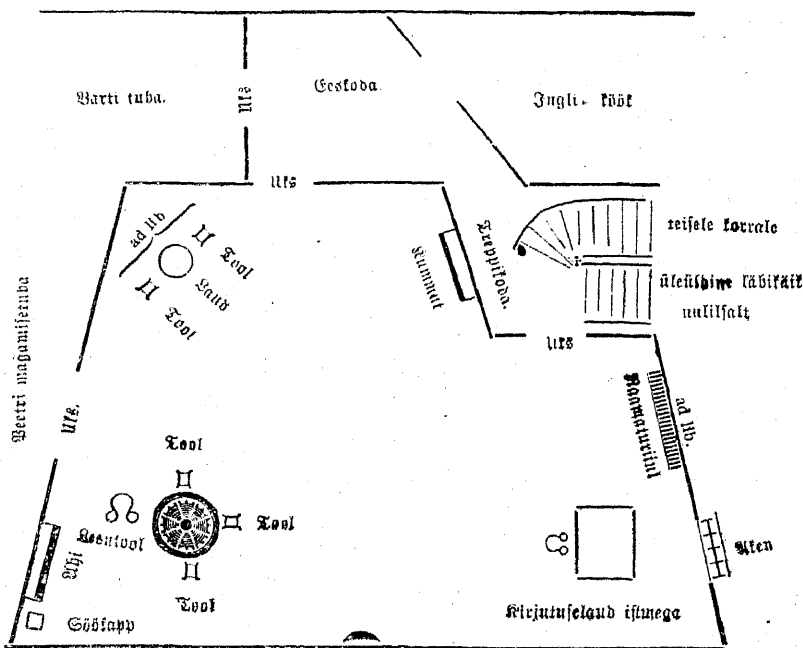
I. waatus. Töölaud. Tool. Kummut. Suur klaaskapp. Ahi, wasest plaat ees. Seintel pühad ja teised pildid. Keset tuba suur hoolsalt kaetud laud kuuele inimesele. Tugewad toolid. Salwratikud. Taldrikud. Lillekorw lillepottidega. Lamp. Klaaskapi sisse hool-salt sissepakitud toredad noad, kahwid jne. ja hõbedast puuwiljakauss. Pähk-lid kappi. Töölaua peale telegramm. Tunnikell. Piip, tubakas ja tikud Jose-file. Puud, mida ahju wisatakse. Wiin ja klaasid. Tugitool. Kirju siidist nina-rätik Josefile. Waagen Aafjele. Tuli ahju. Waagen, kus koogid peal on, emale. Paberid, pandimajakwiitungid, kuiwanud lilled ja pilt Dobbele. Supi-tiiriin Aafjele.

II. waatus. Ahi, selle ees süte-kast. Korw koksi. Tuli ahju. Kummut. Kirjutuslaud tooliga. Laual peale kirju-tusnõude, raamatute, paberite jne. surnu pealuu. Lamp Inglile. Pikk Hollandi sawipiip Bartile. Nöör, mis wälimise ukse alt lahti teeb. Kummutisse suhkru-toos, maksaworst, üks pudel, ühe purgi sees marmelad. Suitsukalad Lottele. Sigarid sigaritoosiga laua peale. Päe-wapilt. Wiinaklaas ja pudel wiinaga. Kell kõlistamiseks laua peale. Kohwi kandikuga kahe inimese jaoks Inglile. Raha Peetrile. Muna Bartile. Pulbrid Peetrile. Kauss Bartile.

III. waatus. Paberid Bartile. Tubakatoos. Si-garijupid. Pulbrid Peetrile. Söed. Weekarafi-natukese wee ja klaasiga. Lamp. Tuli ahju. Piip Bartile. Theenõud Inglile. Theemasin. Söed ja tuli masinasse. Kass. Kannuga piim. Wesi. Akendel klaasid ees. Mängukaardid. Tikud.

I. waatus.

I, II. ja III. waatus.

IV. waatus. Aknaeesriided on ette tõmmatud Suur lahtine korw keset tuba. Toolide peal naiste-rahwa riided. Lillekimp Bartile. Kiri ja ajaleht Inglile. Kartonkastikese sees heegeldamisetöö. Taskuräti-kud. Undrukud. Aluskuub. Karbikese sees pilet ja mõned pandimajakwiitungid. Wõtmega lukk korwi ette. Lillekimp Inglile. Paberiraha Dobbele. Palweraamat Josefile.

Ü l e w a a d e .

Soomemaalt.

Minewal aastal ilmunud ilukirjandusliste too-dete eest on walitsuse auhinda sid 5000 marga suuruses

Soome kirjandusfeltsi auhinnaandmisja komisjoni poolt ette-pandud kirjanikkubele Santeri Swalo'le (Ingmannile), E. Onerwale, Simari Kianto'le, Maria Jotun'ile ja Bertel Gripenbergile wälja jagada. Iga kirjanik

jaats 1000 marka. Valitsuse auhindade wääriliseks on seega tunnistatud järgmised, viimaseks jõuliks ilmunud soomekeelsete tööd: S. Iwalo pikem ajalooline jutustus Soome talu-poegade määsjuhest „Erämaan taistelu“ (Korbe wõitlus), L. Dnerwa nowellide kogu „Murto wiwoja“ (Murdjooend), J. Mrianti kiato uudisjutt „Punainen wiwoja“ (Punane jonn), mille tõlge käesolewal aastal „Postimehes“ ilmub, ja Maria Totuni uudisjutt Soome talurahwa elus „Arkielämä“ (Argipäewaelu). Kõik need tööd on ka Soome arwustuse ja jelts-tonna poolt elawa kiitusega wastu wõetud.

Ju mullu hakkas Soome ajakirja „Walwoja“ toimetuse Kalewala 75-aastasele jubeleumise teed walmistama seega, et ta suure wihi kirjutusi Kalewala tähtsuse ja ümberpanekute kohta wälja andis. Omal ajal kirjutasiin seft tähtsast tööst „Postimehes“ pikemalt Kalewala jubeleum langes nagu tutaw, tänawu 15./28. weebruari peale, kus 75 aastat Kalewala walmimisest mööda läinud. Seba Kalewala juubelpäewa ostasiwad soomlased euestele üle Soomemaa pidupäewaks teha. Linnas ja maal pühitsetiwad seltsid ja ajutused seba päewa juurestpidi.

Kirjastustühijus „Otawa“ jaab tänawu 20 aastat wana-ks. „Dawa“ tegi Kalewala jubeleumi mälestusteks otjuseks oma tulul pea ilmuwast suuremast raamatust „Kalewala noorujele“ 10.000 eksemplari koolidele kinkida, et nad neid eksemplariid kewabel koolitöppimist lõpetajatele wälja jagatfiwad.

Mõned ajalehed andsiwad pidupäewaks isääralikud pidu-numbrid wälja. Näituseks ilmus „Uuel Suometarel“ isääralik Kalewala nummer, 24 juuremat kui „Postimehe“ lehe-külge, hulga Kalewala tegelaste piltidega ja paljude Kalewala kohta käiwate kirjutustega.

Tähendasiin enne, et ju aasta eest „Walwoja“ poolt Kalewala jubeleumi ettewalmistusteks suur wiht ilmus. Tänawu andis pidupäewaks Walwoja toimetuse Kalewala kohta lisawihu „Kalewalan 75-wuotinen muisto“ wälja.

See lisawiht awalbab uusi kirjutusi Kalewala kohta, aga ta uusi teateid Kalewala ümberpanekute kohta, nii et praegune lisawiht igapidi endist Kalewala wihtu täiendada ja ajakõr-gusele tõsta tahab. Profesjor E. M. Setälä wõrdleb Kul-lerwo'd Hamletiga ja wahse Kalewipojagagi, kusjuures ta otjusele jõuab, et Kalewipoeg Vääne-Soomes sündinud. Mul on selle sündimise kohta wahse teised arwamiised; neid arwa-misi ei hakka ma siin pikemalt awalbama; need leiduwad pea ilmuwas raamatus „Meie simfonid.“ — Väinö Salminen kõneleb pikemalt profesjor K. Krohni tähtsast uuri-misest „Kalewalan ruunojen historia“, mis 7 osas 1903—1910, peaaegu 900 lehekülge juur, ilmunud on. Wi-timane osa seft, nii ütelda, elutööst ilmus juft Kalewala pidu-päewaks. Siin ei ole koht selle tähtsa raamata kohta pika-malt kirjutada. Mõne prof. K. Krohni wäite kohta nimeta-tud raamatus tahan „Cesti Kirjanduses“ oma mõtteid awal-bada.

Kalewala ümberpanemistele on rohkest ruumi antud. Sellekohastest kirjutustest kuuleme, et Cesti tees cand. M. Mählberg 1840 ju Kalewala algusõnadest Dpetatud Cesti seltsis tõlke awalbanud, aga ainult algusõnadest. Muudu wõisfin juurede lisada, et Kalewala lõpust 1883 raamatus „Helinad Emajõel“ ümberpanek ilmus. Cestikeelsest ümber-panekust kõnelebas on L. v. Maydelli walmistatud „Wanemuise laulu“ pilki ära trükitud. See „Wanemuise laul“ on enne Dpetatud Cesti seltsi toimetuste hulgas ilmunud. Cesti teesle ei ole see pilt minu teades päewamalget näinud. Kui see pilt ta kõiki digeid nõudmisi ei täida, on ta ometi tähelepa-nemisenäärt, tähelepanemisenäärt jellesti tükis, et aasta 70 eest Saksja kunstnikud Cesti muinasjulist enestele atneid lõp-tiwad. Hiljuti kaebas mulle keegi kirjastaja, et ta heameelega „Cesti muistjeid wägimehi“ tahaks piltidega wälja anda, aga ei tea, kust kohasid piltsid saada. Wanemuine, Kalew. Tõll jne. ei näi Cesti kunstnikka palju huwitawat.

Edasi kuuleme weel, et Italia teesle ju 3 täielikku Kalewala tõlget on olemas. Ulepea on Kalewala ümberpanemise kallal 71—75 hinge tööd teinud. Neist Rootsi keeli 19, Italia keeli 9, Saksja keeli 8, Wene keeli 8, Unglise keeli 7, Ungria

keeli 6, Daani keeli 3, Tšehhi keeli 2, Prantsuse keeli 2, Cesti keeli 2, Norra keeli 2, Poola keeli 2, Hollandi keeli 1, Serbia keeli 1. Labina keelbe on keegi soomlane osa Kalewalat ümber panud. Sedawiisi on Kalewala kõigis tähtsamates Europa keeltes tutawaks saanud. Ainult Hispasia ja Portugal oota-wad weel Kalewala ümberpanekut.

Profesjorid E. M. Setälä ja K. Krohni on oma ettewõtmistega kõigi Kalewala sõprade tänu ära teeninud: Setälä arutegemistega, kudäs Kalewala haritud maailmas tutawaks saanud, K. Krohni aga uurimistega Kalewala lau-lude sündimise ajal. Et prof. K. Krohni uurimiste järele umbes pooled Kalewala ainetest Cestis sündi-nud ja Cestist alles Soome rannanud, on eestlastelgi põhjust kallalt agarale rahwalaulude uurijale tänu awalbada. „Postimees.“

Wenemaalt.

Moskwa. Igal aastal paastu ajal koguwad igalt poolt Wene provintist näitlejad Moskwa teatriseltsi kottu. Seal on direktorid ja näitlejad. Sealsamas kinnitatakse lepingud ja peetakse ühtlasi koosolekuid näitlejate seisukorra ning nende elutingimiste paranduse üle. Mutubugi on siin enam jagu kohaotijaid; nende kohaotijate partu kaswab aga iga aastaga ifka juuremaks. Paastu lõpu ajal kui kõigil lepingud täs-tus — tõnnib ometi weel suur jalt näitlejaid kurbade nagu-bega teatriseltsi hoones edasi-tagasi. Need on enamalt jaolt noored, teatriturijused lõpetanud inimesed. Tänaawu tulewad tõnnud Moskwa teatridiroost, et kuulmata hulk näitlejaid ilma tegewufeta on jäänud. Ja kõik see wileisus ja häba tneleb sellest, et Wenemaal teatritoolid nagu seened maa seest wälja ärtawad. Kuulmata palju teatritoolisid, kuulmata palju andeta noori näitlejaid, kes need kusjused diplomiga lõpetasiwad, ja ometi ei tarwita neid keegi, seft nad pole midlegi jaoks kõlplikud, weel wahem kunstile. Ja mis on selle tagajärg? Nälg, wileisus! Tätarlastele jääb „Emate maantee“ üle, kuna noormees kuuli pähe lasjab, nagu see juba mitmed kinnend korrad juhtunud on.

Uga ta ülestõhifelt on Wenemaal teatritõsimus juur. Üks pankrot teije järel — selle tõttu on nii mõnedki nimebega näitlejad ilma angagemendita jäänud. Moskwas, teatri-büroos, käis juuft suhu naljatas juhtumine, mis elamalt provintsiteatrite olusid karakteriseerib: Keegi teatridirektor laenas oma efinese armastaja käest piikfiid. Näitleja ootab, millal ometi direktor tema laenatud piikfiid tagasi annab — asjata! Näitleja tuletab direktorile kirjalikult meelbe, et tema käes ifka weel laenatud piikfiid on. Selle peale sai näitleja direktori käest järgnewa siisuga kirja: „Kuustatud herra! Ma pean teile meelbe tuletama, et teie lord oja tagasi liik-tasite ja seba mitte mängida ei soowinud. Lepingu järele on mul õigus teile selle eest rahatrahwi määrata. Et ma aga tean, et teil raha ei ole, siis jätan piikfiid raha asemel omale. Direktor nii ja nii!“ Traagitoomikaline fakt!

ex.

Peterburist. Mõned pealtna Wene ajalehed ülistawad wiimast Cesti piduõhtut ja toowad sellest pikemaid kirjeldusi.

— Dramaturgide ja muusikakirjanikkude ühijuse aasta-peakoosolekut, mis Ladošhensti juhatusel ära peeti, sündistati mitmeid liikmeid põhjustajaks § 4. wastu patustuses. Inimesed, kellel näite-ega muusikakirjandusega midagi ühist ei ole, tarwitawad ilbelt igasuguseid häbematusi, millede wastu karmilt wälja tuleks astuda, — oli koosoleku pea-käbi-rääkimiseaineks.

Uuteks eesfeisuse- ja rewisjonikomisjoniliikmeteks waliti: Nõshkrow, Pliushihewski-Pliushihit, Wespjatow, Kasatshenko, Majurkewiitš Sjaterner, Kaibarow, Tserwansti, Dõmow ja teised.

— Cesti laulu pidu pealinnas. Pealinnas Cesti muusikaarmastajate ringfondade poolt on, nagu „Pealinnas Teatajast“ loeme, mõte tärgranud, eelolewal juwel Peterburis Cesti laulu pidu Cesti asunduste laulukooride kaastegewusel toime panna. Lähemal ajal ärareptawal asunikude koos-olekul katatjatse seba käsimumst harutusjele wõtta.

Nagu kuulda, olla Peterburi Gesti Noorejooselti Muusika-
osakond walmis laulupidu korraldamist oma peale wõtma.

Archangel'skist. Hooaja jooksul sai Plewato 37.000
rbl. kasu.

Astrahanist. Entrepreneur Dolinina sai hooaja jooksul
52.000 rbl. kasu.

Kamenets-Podolskist. Siin tuli teatril ligi 8.000 rbl.
defitsiiti. Mujal on igal pool juured summad kasu saadud,
maha arvatud ainult Rosstow (D. ä.).

Kodumaalt.

Viibawist tulewad rõõmsad sõnumed. Praegune Saša
teater Viibawis on õige wana. Mõne aja eest pandi teater
maksijufe poolt kinni, sest et ta elukardetaw oli. Peale ette-
wõetud paranduste algas teatris uueste mäng. Kõik on
hõrjetomitee kobalitu Saša teatri ehitamiseks 13.000 rbl. anue-
tanud ja endise teatrihoone ühes krundiga ära osinud.

Tartust. „Wanemuise“ erakorraline pea-
koosolek. Koosolekut awades tähendas seltsi esimees pea-
Dr. H. Koppel, et erakorraline peakoosolek teatri- ja orkestri-
kõikimise põhjalikult läbiharutamiseks togu on kutsutud. Teatri
sisjetulekud on nii wäikesed, et nad isegi näitlejate ja muude
teatri- ja muusikategelaste palkafidli kinni katta ei suuda.
Seltsi juures ajaw teatri toetajatekoja, kes ühes seltsiga teatri
ülewalpidamise oma peale pidi wõtma, pole jõudnud oma
ülesannet täita. Meie peame ussi teesid leidma, kudas teatri
sisjetulekuid suurendada. Selle peale teeb näitejuht hr. K.
Menning arvude najal selgeks, et teatri sisjetulekud kahanema
hakkawad, kuna teatris käijate armus tõusmist märgata on.
Sellest tuleb järeldada, et rikkamad kodanlised ringkonnad
teatrist eemale on jäänud, kuna nende asemele appiw noor-
sugu on astunud. 1909. aastal on kõige õnnetumalt töötä-
tud. Wäljaminekut kaswawad, sisjetulekud ei kaswa aga
mitte nii suureste kui wäljaminekut. Wetatse kõikumise haru-
tamise alla, kas peab ja kudas peab teatri tegeusefihiti muutama.
Ühed kõnelejad, kes selles kõikumises ette astuwad (Girgenstein,
Põld j. t.), tähendawad, et teatri tegeusefihiti muuta mitte
ei pruugi. Muutimise läbi kaotaks teater selle kaswatama
mõju, mis tal publikumi ja maafeltside kohta on. Teisel
poolt soowitatakse laulumängude etendamist, mis rahwa seas
teatri wastu enam huwitust ja osawõtmist wõiwat äratada.
Teadagi nõuab aga laulumängude etendamise rohkem kulusid,
nagu ta koosolijate poolt tähendatakse. Soowitakse weel nal-
jamängune arwu suurendada. Hr. K. Menning teeb aga
arwude najal selgeks, et naljamängude etendamine hulga
enam kulu nõuab, kui tõiste tükkide etendamine. Wiimaks,
pikkade waieluste järel wõetakse teatri asjus järgmine res-
olusjon wastu: koosolek leiab, et näitemängude wäljawaliti
täitja rahulolbow on olnud, ja soowib samases mõttes ebasi
tõttada. See resolusjon sai 61 häält, kuna resolusjon, milles
nalja- ja laulumängudele suurt eesõigust taheti anda; kõigest
41 häält sai. Hilise aja pärast lõpetati koosolek ja otusitati
järgmine koosolek teatrikõikumise asjus paari nädala pärast
ära pidada.

„Tallinna Teataja.“
Tartust Gesti Laenu- ja Hoiutühisufe korralikul pea-
koosolekul „Wanemuises“ määrati järelejäanud kasusumma
üleüldislasulituledele asutusetele. Muu seas: Gesti Rah-
wamuuseumile 200 rbl., Tallinna Gesti teatri
„Estonia“ ehitamiseks 100 rbl., Pärnu „Endla“
teatri ehitamiseks 83 rbl. 74 kop. ja „Wanemuise“
rahwateatri heats 600 rbl.

— Palwepäewa õhtul etendati „Wanemuises“ Gerhart
Hauptmanni „Hannele taewaminekut“, tükki, mis palwepäewa
tundmustega hästi kokkufõlas seisab. See algab küll waeste-
majas, meie saame selle pealt sõdant haleisemä panewa pildi
waestemajast ja tema warjualustest. Sinna tuuakse Hannele,
joodiku müütrjepa Materna wõõraslitaar, kelle ema surrub ja
kes näljas ja narakates, ihu wõõrasija pefuworpiid täis, sel-
lele wiinaraha terjama sunnitub oli olnud ja, et wiletjufest
pääseda, ennast tiiti, „sinna, kus wesi iial ei külma“ — hai-
gufepalawitus armates, et Jssand Jeesus ennast seal temale
näitäs ja teda kutsus — ära uputada oli tahtnud. Laps
paigutatasse wiletsa wooditefe peale, ja noor kooliõpetaja

Dstwald, wahest lapse ainuke sõber, laotab temale oma mantli
peale. — Arst ja halastaja õde tulewad. Kui need ära lähe-
wad ja tuba pimedaks jääb, ilmub haigele palawiku-unenäos
kole wõõrasija. Laps püüab tema eest põgeneda ja langeb
minestanutult põrandale. Ja näitelawal ilmub nüüd läbi-
segamine see, mis tõeste sünnib, ja see, mis surija laps pala-
wiku jampstufes arwab nägewat. Kõit pildib on suure õrnu-
sega, ifka lapse ifsemist hingedu filmas pidades, ufust, piiblist
ja muinasjutust pärit. Laps näeb oma surunud ema, kelle
nägu ainult pimedusest wälja hülgab, näeb surmainglit mus-
tade tiibadega ja mõdgaga, — magufas, paifuwas külluses
lõõwad kõit lapsehinge saladusef ditiife. Halastaja õde muu-
dab emast inglits, tema emaks, inglid tulewad ja laulawad.
Tema näeb oma matufeid, teda ehitakse walge fitdiga, kulb-
kingadega, teda pandakse klaasist puufärki, kõit nagu muinas-
juus. Kuri wõõrasija tuleb, seal muutub kooliõpetaja Dstwald
Jssandaks Jeesufeks ja ajab selle minema. Jeesus aga äratub
Hannele nagu Jairufe tütreks furnust üles. Wärişedes langeb
laps tema ette põlwilt, Dstwald on nüüd, kui ta elus temale
peigmees ei wõnud olla, tema hingedu peigmees. Jssand aga
awab tema filmad ja kõrwad taewa ilule wastu, näitab temale
lõpnata iluşas luules taewast ja igawest elu kõige selle õid-
sufega. — Inglise laul lajab ära, kõit taob, woodi peal
lamab Hannele, arst lumardab emast tema üle ja kuulatab,
ta on surnud.

Tükk nõuab näitelawalt ja etendajateft palju, aga kõigist
rastustest jaabi hülgawalt wõitu. Peaosade etendajad,
prl. Wästrik Hannele ja hr. Simm kooliõpetaja Dstwaldi-
Jeesufe osas mängişwad sõdantulatawalt ja kiskufiwad kaasa,
ta on ümberpanekus Hauptmanni luuleline teel õige hästi
alles jäänud. Kiitma peab ka kõitide kõrwalitse ofade ette-
kandmist, nagu hr. Hanseni poolnarri waestemaja-elanikku,
mis kardetaw taju on ja kõige oma lollufega mitte narma
ajada, waid ainult haletsjema awateleda tohib. Kuid mul oli
tundmus — tükki ei mängitud palwepäewal mitte efimeft
korda — et, nagu Hannele surmariidid ja Dstwaldi walge
palistamata riie miimitorbse tarwitamise järel enam die-
wärsked ei wõinud olla, et ta sellekordisel mängimisel mitte
jeda diewärskust ei olnud, mis tükki efimesel etendamise korral
igapäewafest elust nagu täieste wälja fõstis ja ilutema pani.
Süü wõis aga wäga hästi ka minu enese pool olla. A. K.

— Ants Simmi päew. Ants Simmi päew, mille
wastu tema ise küll kate ja jalgadega puifles, kõige paremate
fõprade wastu — kui neid aga fudagi jubeleumi-mõtte poole-
hoidmises tahtlustada wõis — wihane olles nagu seatapja
(wabandage jeda larebat sõna, aga ta on niifugufe põrnitiş-
mife tähendamiseks, kus inimene wägişe wihane olla tahab,
wäga trehwar), — Ants Simmi päew on nüüd mõddas. Kui
wastu meelt Simm seeford näitelawale tuli, oli tema näofst
näha — saaliikais mitte enam raugeda tahtwat käteplaginat
wõitits teda wastu, „Wanemuises“ nii teelub ofi. Siis julas
Simmi tida ja fiis saime näha, mis Simm ka sõdamekõiega
wõib. Parandusepetja Rebane Uzenguberi „Sõdamekuşis“,
see ei olnud enam paljalt rebane, see oli juba Reimwaber,
ei, see oli kanawaras ife. Oli Simm enne alati selles ofas
juur, seeford löi ta ifenese üle. Ei saanud naeru pärast
juud kinni. Ja see hoog, mis Simmist wälja läts, kiskus
fiis ta kõit teised näitlejad taasa, — etendust saab kaua
mälendada.

Ja, ja, meie Simm, meie armastame teda. Tial ei tule
teda näitelawal nähjes meelde, et see mäng on, mis me näeme,
Simm e la b oma ofad.

Tartu tegi fiis ta — ifka meie tehwa, wäiteft linnateft
filmas pidades — oma kofast mis jõudis, et Simmi wastu
lugupidamist üles näidata. 12-mal aubis E. Üliõpilasteftelts
tema auks pidusõõgi.*) Etendufe ajal annetati Simmile faks
pärge, „Wanemuise“ seltsi, näitlejateringtonna ja eraini-
meşe poolt hõbeaşju, „Üliõpilastefteltsi“ poolt kirjufu-
laud, teatrisõprade poolt hoiufasfaraamat 300 ja mõne-
kümne rublaga. Dnefoowifid oli ligidalt ja taugelt, küll tele-
grammidega, küll kirja teel.

Jõudu ja terwift julle, Simm!

A. K.

*) Kuşu, nagu teifast kuuleme, Simmi kaastõõlifi, teifi
näitlejaid mitte ei olnud kutsutud. Toim.

Pärnu. Külasäigud. Ug. Wiera näitefests-
tond sõidab kuulu järele aprillikuu kestvaigas Pärnu lau-
lümänguetendust andma.

„Wanemuise“ näitlejad mõtlewad maikuu algul
sita etendust andma sõita.

„Estonia“ näitlejad Tallinnast annavad 14., 15.
ja 16. mail Pärnus Eesti Kooliseltsi jaoks etendust.

„Meie Kodumaa.“

Tallinnas. Saupäeval, 13 stp. mängiti „Eesti teatris“
kolmat korda R. Millõkeri rahwaoperit „Seitse kilpasi“. Pühapäeval, 14 stp., etendati „Kerjus üliõpilasi“ wiendat
korda. Rahwast oli mõlematel etendusedhütel seftmijelt. Wa-
rane kowade on selles kahtlemata süüdi, Kolmapäeval, 17 stp.
mängiti Mich. Wosfi „Gewä“. Pitemalt ettekande kohta järg-
mises numbris.

„Eesti teatris“ on kolmapäeval, 31. stp. teatri esimejelle
näitejuhile ja näitlejale hr. Paul Pinna'le benefiiz määratud.
Oma tuludhüts on hr. Pinna A. Brachvogeli wiiewaatuslike
kurbmängu „Marzijs“ walinud. „Marzijs“ on ajalooline töö,
tegemus on Prantsufemaal kuninga Ludwig XV surrington-
uas. Tütis mängib ühes Marzijsiga peaosja kuulus marquisse
de Pomabeur, Ludwig XV armute. Marzijsi mängib hr.
Pinna. Tüti üle pitemalt järgmises numbris. — Teine
benefiiz on hr. A. Altermannile — teatri teisele näitejuhile
ja näitlejale — kolmapäeval, 7 aprilli peale määratud. Hr. Al-
termann tahab oma audhüts. Hermann Sudermanni „Soo-
boma hutatus“ — kurbmäng wiies waatuses — walida. —
Tüti üle edaspiibi pitemalt.

— Nuhinaad 1909. aastal ilmunud ilu-
kirjanduslike tööde eest. Toimefond, kes Eesti
kirjanduseltsi ülesandel 1909. aasta jookul ilmunud ilu-
kirjanduslike tööde läbi waatas, ei leidnud nende seast mitte
laimata, auhinnaväärilist tööd. Düstati siis parematele
nende seast ergutuse-auhindasid kirjandustele toe-
tufets anda, et loodusrikkamad ja abitarwitajad nendest wäh-
masti kuu eht paargi tulewal aastal mureta kirjanduslike
tööde mõistawad ära tarwitada.

Toimefondi üheshäälsete otuse järele anti siis sibu-
mata kõnes kirjutatud tööde eest udisjutu „Noored
hinged“ kirjutajale N. S. Tamjarele 100 rbl. ergu-
tuse-auhinna. Eht küll see jutt toimefondi arvamise järele
„Pittadest sammudest“ palju edasi ei wii, siiski on tema hoo-
lega käsitatud stiili ja oma hingeteaduslike peenusega ome-
tegi kõige parem töö läinud aastal. Luuletuste seast
määrati „Suhan Liwi lauludele“ iluwäljaandes niis-
sama 100 rbl. Eht selles wäitfetes ilufas kogus küll ka
seftmisi laulusid on, siiski käib hea oja nendest oma ottefohje
tundmuse soojusega meie kõige paremate luuletuste hulka.

Wäitfeste juttude kogude seast määrati pitemate waieluste
järele Jaan Sintropile tema jutustestogou „Iga-
päewane elu“ eest 50 rbl. Toimefondi liimede leiawad,
et Sintropil oma hea and on, kuid G. E. Luiga ettepanekul
awaldatakse soowi, et tema väljatöötamises põhjalit-
tum oleks.

Teistele sellel aastal ilmunud töödele ei arwata ergutuse-
hindade andmist mitte kofajeks.

Et ilukirjanduslike tööde peale määratud hindadest nii
50 rbl. üle jäi, siis lepiw toimefond „Postimehe“ toimetusega,
kelle 150-rublalistest hinnast 50 rbl. üle jäi, nii kofku, et
toimeus oma poolt selle ülejäämis 50 rbl. kirjandusele Hr.
Tuglaselle tema „Noor-Eesti“ III sees ilmunud arwus-
tüsilise töö eest Edward Wilde ja Ernst Peterjoni üle „era-
toralisteks tajaks“ määrab. Ilukirjanduse õige edenemise
kohta on teatawaste põhjalikum arwustus wäga tähtjas. Ja
Tuuglase arwustus on juurem ja põhjalikum sellesarnane töö,
mida tähele panna tuleb.

Auhinnamõistfjate toimefondist lahkus ajapuuduse
pärast R. Menning ja tema asemel astus R. A. Hind-
rey, nii et auhinnamõistmises oja mõistawad: R. A.
Hindrey, A. Jürgenslein, Aino Kallas ja G.
E. Luiga. Eesti Kirjanduseltsi eestseisus.

— „Eesti Kirjandus“ nr. 3 on ilmunud ja
sälalab enefes järgmist: A. Thomson, Kas oli eestlas-
tel oma kirjanduslik? — Nuhinaad 1909. aastal ilmunud
ilukirjanduslike tööde eest. — Üheksa Kreuzwaldi kirja G.
R. Jakobsonile 1866—1880. — Wanawara. — Kirjandusline
ülewaade. — Eesti Kirjanduseltsi kiitmete nekrologid. —
luued raamatud 1909. — Lisa kirjatööle: „Kas oli Eest-
lastel oma kirjanduslik?“ — Kuultra „Eesti Kirjandus“
1909. aasta kulud ja tulud. — Eesti Kirjanduseltsi pro-
tollid 17—20 lht. — Kuulutused.

— 11. j. t. p. andis Wõrsealilis Ungria wiilikunstinif
Albert Jaroly-Drahovica kontserdi.

Eestlase oli Mozarti, Paganini, Chopini, Bruch'i j. t.
heliloojate töödest kofku seatur. Ettekanud toodetes awaldas
kunstinif kaunis suurt tehnikat, mis ipekranis Paganini Dur
kontserdis kuuldawale tuli. Kästi kordalainuks wõib ka Mo-
zarti, Wdagio ja Tschajkowski Serenade melancolique ette-
kanne nimetada.

Wawerimäng oli prl. Hedwig Wulffius'e käes, kes oma
ülesannet ofawalt ja otstarbekofajelt täitis. — n.

— Jhseni — „Kui meie surnud ärkame“ — Mehoffi
ettekandel.

„Kui meie surnud ärkame“ on Jhseni tööde epilog, temas
peitub Wõhja geniuse kõrge waim, mõtete sügawus. Wähe,
kes nende igawiku probleemide saladusesse tungida jõuawad,
neist õnnestust leidwad. Jhseni meie kõrgele Sassa selkonnale
oli see „kõna pästel“, kuid ta oli ometigi jedawõrt intelligent,
et wäitfeli pealt kuulata ja dramatikalistel momentidel
tõri ei puhastanud ega nina ei nurjanud, nagu seda „E-
stonias“ sagedalt juhtub. Kuid meile — estonlastele — on
see wast eht andeksandew, seft ifegi menelajed ei ole weel nii
kaugel, et Jhseni neile tõmbejõuts oleks saanud. Seft Jhseni
ei ole keerulift sündmüstikku ei meiftut ktra ega edasi-
tagasihooku. Kõik on sijemine, warjatud. Uimad ainult
hinget ihkawat wärinat, kuuled selle joowastawat muusiket,
mis troostita kurbuse saladuses süguib — hõõgab ja süttib.
Selleks kõigeks on „milieu“ waja ja seda milieu't suutimad
näitlejad kinni püüda. Suruw waitus, milles iga wäitfeli
seldud sõna kui wasaralõõk pajuwate tundmüste wastu
langeb.

Mis mängusse puutub, siis oli see mõjuawaldaw. Hr.
Wolters mängis prof. Rubeti tagasihoidliku külmusega —
kuid see meeldis, seft iga liigutus ja sõnarõhk oli otstarbega
See oli hr. Grimmilil Wfheim. Wõimja naturaga: toores ja
tugew karukift; kelle kohta Maia ütleb: ta on ropp, aga
huwitaw. —

Jrine ei ole mitte peatuju aga Mehoffi mängu tõttu sai ta
selleks. Ruba tema kofku! Ei ole kahtlust, et tema kuju järele
loobud Rubeti raiend ilmtuuljats sai.

Wnepsanemijewäärkt hea häle modulationskõla puhutus
kõige õnnemast kuni tugewate häälituteni.
Utemata tena oli niimista ja plastika! Kaafaktiwu oli
Rubeti ja Jrine kofkumäng. Kui nad lõnawal suweõõl ütkeift
leiawad, kui nad mõlemad jurnust ärkawad, et teine-teise seftis
surra. Siis jääb jahmatades kuulama, on millestki ilufast
kafju, mis nii armetult häwinea, tunned ühtlasi kofutawat
rõõmu, seft tulewit on noorte päralt, ja sofistad langenule
ühes nunnega: pay bobiscum. Junior.

Toimetusele saadetud raamatud.

20 laulu neibude, sega- ja meesletoorile. I wiht,
kogunud D. Ergusaar. Wäljaandja B. Jürgenson. Keisri-
koja laulutapelle ja Keiserliku Wene Muusikafelisi ning
Wostkwa konserwatoriumi komisjonäri omandus 24x32,
61 lht., hind 50 kop.

Tänuase numbriga on tellijatel näitemäng
„Seitsmes käst“ hinnata kaafas.

Tallinna Eesti muusikaseltsi
 „Pandarini“
korraline peakoosolek

on pühapäeval, 21. märtsil 1910. a. kell 5
 p. I. Pital nül. nr. 36.

Päevakord:

- 1) Uute liikmete vastuvõtmise finnitamine.
- 2) Koosolekujuhataja ja protokollkirjutaja valimine.
- 3) 1909. aasta aruande läbi vaatamine ja finnitamine.
- 4) Liikmemaksu alandamise küsimus.
- 5) 1910. aastaks eelarve määramine üldistest joontest.
- 6) Uute eestseisuseliikmete ja nende kandidaatide valimine
- 7) Revisjonikomisjoniliikmete ja nende kandidaatide valimine.
- 8) 14 felfiliikme arupärimine puhveti finitolefu asjus.
- 9) Jookswad asjad.

Eestseisus.

Lähendus: Kui vähem kui 1/3 osa felfiliikmeid kokku tuleb, loetakse peakoosolek maksuvõetaks. Carnafel korral kutsutakse 2 nädala pärast uus koosolek kokku, mis kokkukutsumise liimete arvu peale vaatamata otsejäreoluline on.

Koosolek algab kell 5, mitte kell 3, nagu eelajal teatatud.

Ostan ja müün tööjugu prungitud majakaami ja mööblid ja tööjugu teisi asju ja kraami, kõige vähemast kuni kõige kallimani. Kellal midagi müüa on, palun teatada. **Wäikest Eestit maan. nr. 6**, prungitud asjade poes.

J. Sommer:

Elektrivalgusel!

Teie oma töökojas hommikul kella 9 tunni kella 5 õhtul aias võtteid.

Pital nül. nr. 49, Tallinnas.

Telefon nr. 577. **Alex. Inwid.**

Metropol.

Uudis!
 lõmbejõud — Jardin d'Hiner.

Igaõhtused etendused uute kohale kutsutud esimese klassi-internatsionalartistide (26 inim.) poolt.

Esimest korda Tallinnas

Fred Walter algupäraline Saksa humorist, kes väljamaal suurt kiitust on leidnud.

Orlow ja Shukow

ainult lühikeseks ajaks kui Wene kuulsamad duettistid, kes Peterburi variéte-teatrites suurepäraliste tagajärgedega ja võistlusest väljas-seiswalt üles on astunud.

Sarettis (1. naister. ja 1. meester.) mitmesuguste muusikariistade peal üle ilma tuntud virtuos.

Fravelos

(1 naiste- ja 1 meesterahwas) phänomenal salajõud ja suurepäralised equilibristid!

Vallon

F a t a m o r g a n a
 Elektrifantasiaalne illusion.

M-Ile Delarmes

Prantsuse kuulsam tantsijanna ja laulj. (soubrette.)

M-Ile Darso

Kunstjoonistaja wärwideta ja pliiatsita.

M-Ile de l'Hiner Publikumi armuosaline.

M-Ile Dugen & M-Ile Levandia

Tyrol'i duettistid

(1 naiste- ja 1 meesterahwas)
 Suurepäralised ettekanded jne., jne., jne. Programmides lähemalt. Pääsetähtede hinnad harilikud.

Hakatus igal õhtul kell 9.

Peale etendust suur kunstnikkude cabaret.
 Regisseur Michalini.

Uued paberossid!
 Suitsetage paberossid:
„РЪЗВУШКА“
 (Reswuschka).
 ■■■ 20 tükki 6 kop. ■■■
 Headuse poolest kõlgist ees.
 Ühisus „Laferme“,
 St. Peterburis.
 Uued paberossid!

„Näitelawa“

tellimisi ja kuulutusi wõtawad wastu ning müüwad üksikuid numbrid:

Tallinnas

A. Busch'i raamatukauplus	Harju ja Käärtli uulitsa nurgal.
Bloompuu	Harju uulitsal.
Rubin'i	Harju uulitsal.
Kuuff'u	Harju uulitsal.
Pihlaka	Suurel Karja uulitsal.
Pihlaka	Wiru uulitsal.
Esbergi	Suure Karja uulitsal.
Esbergi	Wiru uulitsal.
„oolikõpetajate	Kuune uulitsal.
Ufer'i	Kuune uulitsal.
Salmberg'i	Kullasepa uulitsal.
Postkaartidebüroo	Wiru uulitsal.
Pettai raamatukauplus	Baltiiski maanteel.
Enkelberg'i	Baltiiski maanteel.
Schneider'i	Narwa maanteel.
Schneider'i	Tartu maanteel.
Kuuff'u	Tartumaanteel.
Waldmann'i kauplus	Wladimiri uulitsal.
Hansen'i	Piiwalaia ja Tatarsti uul. nurgal.
Rosenberg'i raamatukaupl.	Wäihsel Tartumaanteel.
Rubin'i	Uuel turul.
Sihna	Narwa maanteel.
Tuisk'i	Suurel Pärnu maanteel.
Müllerstorfi	Suurel Pärnu maanteel.

Baltiiskis:	Mirme raamatukauplus	
Narwas:	Raha	
	Franzborf'i	
Natšweres:	Ena	
	Priimanni	
Paides:	Seibelberg'i	
Pechtes:	Sinzenberg'i	
Tapal:	Luff'i	
Niias:	Kalnu'i	Курляндская 1.
Tartus:	Kaarna	
	Söör'i	
	Postimehe	
	Zirk'i	
	Tibliku	
Pärnus:	Küng'a	
	Karu	
Peterburis:	Uhiselu	Офисерская 5.
	Kõddari	Мъшанская 22.
Wõltsakülas:	Luit'i	
Wõrus:	Karlson'i	
	Kaju	
Kurejaares:	Liitwi	
Walgas:	Karlson'i	
Wiljandis:	Reemits'a	
	Lõotese	
Kroonlinna:	Wetto	Б. Екатеринская 5.

Wäljanäitufel. Esimene: Jah, aeg wiib ära ja toob kõik jälle tagasi.

Teine. Wabandage, aga see kes minu palitu wiis, see teda enam tagasi ei too.

Looduseteaduse professor soowitas üliõpilastele, et need geologia proowisid korjaksiwad ja klassi looffiwad. Nõrd oliwad õpetoolile mitmed proowid pandud ja, keegi naljahammas pistis sinna seffa teliskiwitüki. Professor wõttis proowid ja nimetas neid järgebõõda: See on segutiwi Urali kaewandusest, see on paefiwi Baltimaalt ja see, — ütles ta teliskiwitüki kätte wõttes, — on kellegi siuulija üliõpilase häbematus.

A. I. Luup,

Tallinnas,

Suurel Karja uulitsal nr. 7—9.

Linase ja puuwillariide ladu.

Alati rikkalik tagawara.

Hinnad wõimalikult parajad.

J. C. Steinfels

piltide ja raamide magasin,

ennem Kullasepa uul. nüüd Kinga uul. № 1.

Soowitab suures lädus odawalt piltisid raamidega ehk ilma raamidega. Öhwarwipildid 20×12 w-i ilusad tööd 12 rbl. tükk.

Piltide raamimise tööd

on odawad ja head.

Postkaartide- ja päewapiltidealbumid jno.

Loogikalik. Nohtunif. „Kudas tulite teie selle õnnetu mõte peale, et oma wabaduse, oma edaspidist elu kergemeelselt sellepärast kaalu peale panite, et kaebaja kassast 20 närust kopitad ära wõtsite?“

K a e b t u s e a l u n e. „Miski kohtuherra, teil on õigus, aga kassas ei õlnud ju rohkem.“

Ujafirjant. „Kas teile minu kirjatiit „nais-terahwastest“ meeldib?“

— Ma pole teda lugenud, aga arwan, et hea on, sest kui minu wanamoor ta läbi luges, siis ütles ta: „Kui ma teaksin, kes selle kirjutas, ma kirjaksin ta filmad peast välja!“

Ursti juures. „Noh, kudas teie ennast tunnete?“

— Ennast ei tunne ma, aga teid ja teie rohtusid. Seft teie eesmärk on mind wõimalikult kareem haige lasta olla, et siis rohkem teenida.

•••• Jakob Liiv'i kirjatööd •••••

Il anne, Caulud ja lugulaulud

on ilmunud.

Raamat on selles kaustas ja niisugule paberiga, nagu esimene anne, 300 lhk. Hind lihtkõites 150 k. ilukõites 2 rubla.

Pealadu G. Pihlaka juures, Tallinnas.

Hülsid „Georgi“

ainult esimeses headuses igal pool müügil.

— Nutate ostmisega! —

Berlini magasinis,

S. Karja uul. nr. 15,

naiste- ja meeste-
rahwaste

sügis- ja talweriiete väljamüük
igasuguste parajate hindadega.

Hulga järelejäänud sügis- ja talweriiete ning ruumi punduse pärast oma uueste valmistatud suweri- rihete tarwis olen, oma äri 5-aastase tehwuse järel, oisustanud kõik naiste- ja meesterahwaste sügis- ja talwepakkid, niisama ka püksid ja riidejakid, wii- mase moe järele, paljud sisseostuhinnaga, ära müüa, sellepärast soowitan igas- keele, rikkale wõi wae- sele, jeda juhtumist kajulitult tarwitada, sest igati- ks wõib hulga raha kokku hoida.

Iga austatud osijal palun ustuda, et minu wäh- mälgi ainus tõelik siht on oma ladu uuendada.

Kõige austusega

A. Teub,

Bihlata raamatukaupluse
wastas. Berlini magasin,
Suurel Karja uul. nr. 15.

Palun tähelepanemist äri aadressil: Suurel Karja uul. nr. 15.

riigimüüki ja amraha weale müüki.

Tantsuõpetaja

J. Salmann,

Rõnetund kell 7—9.

Pikal uul. № 47.

Rohu- ja wärwikauplus K. Sosaar

Tallinnas, ringkonnakohtu wastas.

Kõnetraat nr. 462.

Wanapiiga. Dõhter: „Walu on siis teil jällegi wana foha peal?“

Wanapiiga. Wabandage, aga mul ei olegi wanu fohafid.

Paberossid:

„ADA“ 25 tüf.; 10 tüf.; 5 tüf.
15 fop. 6 fop. 3 fop.

on saada igal pool.

Uende kõrged headust palub proowida

Ühisus

„A. N. Bogdanow & Ko.“

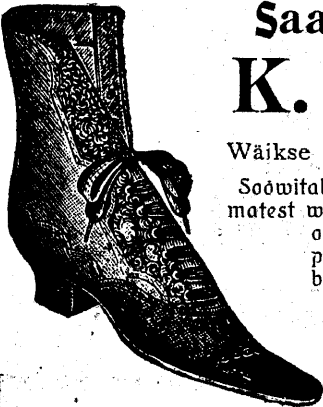
St. Peterburis.

Saapakauplus K. Kask,

Wäikse Karja ja Sauna uul. nurgal.

Soowitab suures wäljawalikus pare- matest wabrikutest uueste saadud ja oma töötoas valmistatud saa- paid ja kingasid. St. Peter- buri gummikalossisid, head saapamääret, saapapela- sid, maniskaid, krae- lid, kaelasidemeid, traksisid, sokkisid, sukka- sid, wilt- sa- paid ja toakingasid jne.

Hinnad kõige odawamad. Kauba keaduse eest täielik wastutus.

Sugulafelik awaldus. Mikas onu saadab õhtu oma sugulaste juures mõbda, ja need sugulased püüawad kõigega tema rikkuse pihta foputada.

— Kas teate, armas onu, ma nägin teist nendel päewadel und ja . . .

— Mis teie siis nägite?

— Ma nägin, et teie minule briljantidega ilus- tatud uuriketi ja Katile kalliskiwidega torestatud kaela- ehte finkisite.

— Katife, ära usu unenägu- sid, need tulewad iffa kätte ja foguni . . .

— Tänan teid onufene! (Sele:) Kas fuulsid, ka- tite? Onu ütles, et unenäod iffa kätte tulewad ja nii ostab onu finule kaela- ehte ning minule uuriketi.

Hoiatus!

Et wiimasel ajal meie paberossid

„Добрый Молодец“

järelaimama on hakatud,

(Dobry Molodetz)

Pange siinolewat
wabriku märki tähele.

20 tükki 5 kop.

Добры Молодец

Ainult see on õige
paki-pilt

Ainult see on õige
paki-pilt.

Добры Молодец

hoiatame austatud kaubatarwitajaid ja palume sellepärast ostu juures meie nime hoolega tähele panna.

Ühisus „Laferm“ St. Peterburis.

Urge karffe. Keegi inglane wõttis omale niisuguse moodi, et ta midagi ei uskunud, mis temale ei meeldinud ja kui temale midagi mittemeeldivat teatati, siis kinnitas ta ikka, et see tõsi ei olla. Kord tuli keegi hollandlane temale külaliskes, inglase armsam koer tungis külalise kallale ja pures tema säärt. Inglise nägi seda ja ütles: — Urge karife, minu koer ei hammusta kunagi! — Hollandlane tõstis kepi ja andis sellega koerale hooi, ning koer jooksis kiljudes ja longates peremehe juurde ja hollandlane sõnas külmalt: — Urge karife, minu kipi hoop ei tee kunagi valu.

Kõnetraat nr. 102.

W. D e m i n

Tallinnas, Wene ja Wiru uulitsa nurgal nr. 1.

Soowitab oma ladust

Teed,

kohwi,

suhkurt,

tubakat,

j a h u d,

paberossid,

heeringaid ja

kõiksugu wirtskaupasid.

Jällemüüjatele kõigeparem ostukoht.

Kõnetraat nr. 102.

Kõnetraat nr. 346.

Minult Pika ja Waimu uul. nurga peal
olewast nr. 43/2

C. L. Kymmeli

Õneladust, mille pidaja hr. C. Hanson on, saab head

Saazer-
Epaeter-

Bräu

Berliner Weisbier

Münchener

Dimonadi

Pilsener

Selsterji

Märken

Kwaszi ja
Mödu

Laager-
Bairisch

Saada igast restoraniist Tallinnas. Tellimist
wõtawad kõik wiinakauplused wastu.

Pika ja Waimu uul. nurgal nr. 43|2.

☞ Kõnetraat 346. ☜

C. Hanson.

"Tere tua wa' nuabri Jürka! No, kust na nieh
iad suapad kätte oled suanud?"

"Jah suapad on iad, nendega käi iffa wähemast
oma wiis wastat ää. — Ega kujukilt mujalt nii iad
kruppi ei suu, kui iffa

Tallinnast

Bernsteini

juurest, wuata sialt

Suurelt Karja uul. nr. 20.

Sialt suad kamaaspiatseid, wiesuapa siare-
sid, wuorsuid kroom- eht schewronahast ja
suapariiet." Wä aga adresi unusta

Suurelt Karja uul. nr. 20

Bernstein.

A. Winnal'i päewapildi- töökojas

Tallinnas, Niguliste uul. nr. 14,
Pärnus, Rükli uul. nr. 49,
Saapjalus, S. promenabil 132,

walmistatakse päewapildid moodfotel paberitel ja suurendu-
sed, tusch, pigment, aquarell ja õliwärvidega alati korralikult
ja ruttu.

ka: kinnistikele ja näitlejatele teatud %.

Palun adresi hästi tähele panna:
Suurelt Karja uul. nr. 2.

Parisi magasin,

Tallinnas, S. Karja uul. nr. 2,
sobitab alati suure walitus kõige uuemate
wäljamaa moodide järele walmistatud
meeste- ja naisterahwa
walmistatud riideid
ainult parematest riidesortidest, ülitoreda pas-
simisega ja oma töötaas tehtud tugewa tödga.

Palun adresi hästi tähele panna:
Suurelt Karja uul. nr. 2.

K. Kopjiowski,

Tallinnas, Kopli uul. nr. 2

soowitab kõige odawamalt Routsu ja muude
maade granidist ning marmorist

monumentisi,

ristisid ja hauakiwa,

marmorist laudu ja lettisid, tsementkiwa, kõik-
suguste ilusate ja kirjude muustritega, maja- ja
kojapõrandate jaoks.

Igakuks, kes monumentisid wõi ristasid tarwi-
tab, küsigu enne meie juures hindasid ja kujutusi.

Kõige suurem wäljawalik eestikeelsetest näite-
mängudest on

H. Leoke'sel Wiljandis!!!

H. Leoke'se kirjastusel on üle 70 isejugust näitemängu-
raamatut trükiti ilmunud ja ühes ülema trükitawaltuse lubaga
mängimiseks saada. Neale selle on minult weel kõikide teiste
kirjastajate kulu ilmunud näitemänguraamatud kõhe peale
ilmumist saada. — Seltsidele, kooliõpetajatele ja näitemän-
gude ning pidude toimepanijatele saadetakse kõige täielikum
eestikeelsete näitemängude (lastele ja täiealastele) ja uuemate
paremahisuliste raamatute nimekiri (72 leht.) hinnata lähte.

Tähelepanemiseks: Sgale H. Leoke'se kirjastusel ilmu-
nud näitemängule antakse ühes stenbamiseluba matjuga
mängimiseks tarwilik arw trükitud raamatuid hinnata kaasa.

Carwilikud käsiraamatud näitlejatele:

Kudas wõib näitemängijaks saada hind 10 kop.
Zuhatus näitlejatele ja näitemängude toimepanijatele.
hind 25 kop.

Märkide wastu saadetakse nimetatud raamatud sobitaja-
tele ilma postikuluta lähte.

Tellim: adr.: Феллянь, H. Leoke, raamatulauplus.

„Postimees“.

Tellimine 1910. aasta peale festab edasi.

Enam kui ühe inimeseiga on „Postimees“ läinud; 54-dat aastat algab ta. Päät ja kirjete aegadeft läbi käies on ta ühes selle rahwaga, keda ta jõudu mõõda alati teeninud, tašwanud ja tugemamaks läinud, wäiteft ja tehwaft nädalaleheft eegamõõda suureks, uue aja kõrguel seiswaks, igapäew ilmumaks poliitikalifets, majanduslifets rahwa healekandjaks ja kirjanduslifets jõuks paijunud 1).

Iškrallist hoogu on „Postimees“ wiimase 12 aasta jooksul oma praeguse toimetaja ja wäljaandja juhatusel wõtnud, kes Eesti rahwusliffe-demokratilise edumõtte oma lipule on kirjutanud. Rahwusline-demokratiline edu on ainult konstitutsionilisel Wenemaal kindlustatud.

Eesti rahwa kõigetilgne waimline, majandusline ja poliitiline edenemine on ainult siis mõistetaw, kui laialifed rahwaliigid omawalituftest wallas, maakonnas ja kubermangus, kiriku, kooli ja kohtu põllul oma wõima peafewad, kui nende meelete ja keelele igal pool tarwiit tähelepanel ja lugupidamine ofats saab

„Postimees“ usub kindlasti, et ta uuel aastal Eesti lätred ja pojad hulgani teba selles mõttes toetama tõttawad ja kõiki talistusi meie ühjel teel ära wõita aitawad, nii et meie rahwas tähtjal kohal Läänemere rannal õitfjed ja taswab ja elawaks läänepoolfets wallits sellele suurele riigile saab, kelle saatust ta jagab.

„Postimehe“ toimetufes on alalifelt tegewad: Peatoimetaja cand. jur. **J. Tõnifson**, neuu **M. Bekker**, **R. A. Hindrey**, **J. Ilwes**, **A. Jürgenstein**, **Dr. O. Kallas**, **D. Liigand**, **A. Lofsmann**, **A. Paulmeifster**, **M. Raub**, **J. Warik**, **Gd. Wirgo**.

Wälifed kaastõõliffi tobu- ja wäljamaal on „Postimehel“ rohkem kui ühelgi teifel Eesti lehel. Sellepärast leiawad „Postimehe“ meergudel kõit kulturailma eluamalufted rutulifst tähelepanemifst.

„Postimehe“ kirjandusliffes ofas, jutu- nurgas ilmub hull pikemaid ja lühemaid algupärakiffi ja ümberpanud jutuffid, kirjelduffi oma- ja wõõramaa rahwaste elust ja looduffest, palasid teadufe ja kunsti kohta. Muu feas nimetame:

Peatoimetaja **J. Tõnifsoni** reifskirjeldufed lähemaft **Idast**:

1) Konstantinopoli waade; 2) Konstitutsioni waimustus Kuldharwel; 3) Rahwaste wennastus Ottomani riigis; 4) Noor-Türgi tomites; 5) Mošee rahu; 6) Türlafed ja althohol; 7) Türlafed ja tõe; 8) Haidor-Pafša — Safša kulturaline toetufoht Wäite-Wafša rannal; 9) Sõit läbi Marmara-mer; 10) Smärna; 11) Greeka saarestitus; 12) Atihena; 13) Klafita pühal pinnal; 14) Attika linnuwaatel; 15) Greeka ifamaalus ja kulturapüübed; 16) Ida ärirahwas; 17) Greeka riiklus; 18) Umber Attika ja Euböa; 19) Salooniki; 20) Noor-Türgi healekandja toimetufes; 21) Albania maa ja rahwas; 22) Bulgaria ja bulgarlafed; 23) Eofia; 24) Serbia; 25) Belgrad; 26) Serblafed ja kõitaklus; 27) Serbia riigimeeste jutul; 28) Dubapeft.

Alalifed feutiletoid **Gd. Wirgo** toimetufel.

1. Kirjud kirjad „wennasrahwa“ maalt.
2. Eesti ajalirjanitu päewaraamat.
3. Teaduste alubelt (luudlewaated).
4. Wenemaa waimliffed woolud (luudlewaated).

Peale selle **Gd. Wirgo** reifskirjab rahwa- ja maa-elust Soomeft, Rootfist ja Norraft, kuhu kirjanit eestulewal failwel ja lewadel toimetufe ülešandel reifima lähel. **Zaan Rappo**: Kirjab Hiinamaalt, mille esimene ofa „Postimehes“ nit palju huwitust äratas.

1) Pigemalt selle üle wõib „Postimehe“ juubelitalbumifst lugeda, mis 1909. aastal ilmus. 260. lehekülge, enam kui 300 pilbiga. Tore wäljaanne, ilufal paberil, maksab lühikõites 175 kop., ilukõites 225 ja 250 kop. „Postimehe“ 3-12 ku tellifad saatwad juubelitalbumi 50 kop. odawamalt.

Juttudeft, mis tulewaks aastaks järge ootawad, nimetame: 1) Clara Wiebig'i roman „Nist mäe ot-fas“. 2) Falmari Finne „Meie“, fatiliffed jule-joonistufed Soome elust, Gd. Wirgo sõltes. 3) Falmari Klanto Punane joon. Jutu fiju on püewakõifmuft kaitaw ja ta meile huwitaw. Klanto näitab nimelt, kudas Soome külamees uueft fofiaalifst armuõpetufest aru faab, kudas uštatfe, et see elu nagu nõiamõega uueft teeb, jne. 4) D. Truu: „Legendiku lapjed“ ja „Wäitefe inimese mõtteb“, pikemad algupäraliffed jutustufed Eesti elust. Peale selle weel mitmed muud jutud, aruõustufed raamatute ja teatri ja mitmejuguuste kunstifõõde üle.

„Postimehe“ kaasaaneteks 1910 on: 1) Pilte- ja naljaleht „Sädemed“, R. A. Hindrey toimetufel; 2) Piltidega ilustatud kuufiri „Lasteleht“; 3) Igall kuul ilmum „Noorefooleht“, kus juurelt ofalt noorte emaste tõeõd leibumad; 4) „Postimehe kalender“, ja 5) „Postimehe ilustatud feinal kalender“. „Lastelehe“ ja mõlemad kalendrid faad iga tellija hinnata kaasa.

Tellimise hind:

Aastas postiga 5 rbl. 50 kop., postita 4 rbl. 50 kop.
6 kuud „ 2 „ 75 „ 2 „ 25 „
1 kuu „ — „ 55 „ — „ 45 „

Poolikute kuude numbrid arwatafe 2 kop. tütt ja postimaksuks peale selle 10 kop. Wäljamaale 3 korda nädalas faates 7 rbl. 50 kop., igapäew faates 10 rbl. 50 kop.

„Sädemete“ ja „Noorefoolehe“ eest on eraldi juurde maksta: aastaks 1 rbl., pooles aastaks 50 kop., weerand aastaks 25 kop. Ükfit nummer 3 kop.

Kuulutuste nonpareille-rida 5 kop., lehe eesotsas 20 kop. Kuulutus, mis ühel hoobil ka „Elus“ peab ilmuma, maksab 7 kop. nonpareille-rida.

„Postimehe“ lühendatud wäljaanne

„Elu“

ilmub 1910. aastal 2 korda nädalas wana hinna eest suurendatud kujul edasi. Leht tuleb näib „Postimehe“ numbril suurel ja wõib nii joone alla isekralife jutumurga fisse seada, kus mitmejuguufeid põnewaid jutuffid awalbame, juurelt ofalt neidajama, mis päewalehes. Išfeifew pilfidega kaunistatud jutuliffa tuleb wanal wiifil iga numbriga ühes. Oma suurendatud kujul on „Elu“ odaw, aga feifutorra kõrgufel olew nädalaleht. — „Elu“ tellimise hind: aastaks postiga 3 rbl., postita 2 r. 50 k., pooles a. 1 r. 60 kop. ja 1 r. 30 k., weerand aastaks 85 k. ja 70 k., kuus 30 ja 25 k. — „Elu“ poliitiline feifutoht on feifjama, mis „Postimehel“. „Eluga“ wõib ka kõit „Postimehe“ kaasanded ühes saada, kuid fies tuleb tellimisehinnale aastaks 1 r., pooles aastaks 50 kop. juurde maksta.

Tellimise adreff: „Postimees“ eht „Elu“, Tartus; Wene keeles: Въ ред. газ. „Постимесь“ („Элу“), въ гор. Юрьевъ, Лифл.

„Postimees“

Pärnu wäljaanne

ilmub suure päewalehena endifel wiifil Pärnu linnas edasi. Tellimise adreff: „Postimees“ Pärnus; wõib ka igast „Postimehe“ tellimisekohast tellida.

Austades

„Postimehe“ toimetus ja talitus.

Pangamaja

Hoepener & Ko.

— Tallinnas, Harju uul. nr. 33 (uues majas). —

Ostab ja müüb iga seltsi wäärtpaberid.

Maksab kupongid ja wäljaloositud paberid wälja.

Wõtab wäärtpaberid hoidmiseks wastu.

Laenab wäärtpaberite wastu raha.

Wõtab rahasissemaksusid wastu, jookswal arwel ja
aasta peale.

Esimene Wene Kinnituseselts,

asutatud aastal 1827.

Peaagentur

Hoepener & Ko.

Liiikumata waranduse tulekahju wastu

— kinnitamine. —

Soowitan suurest tagawarast odawate hindadega igafuguseid kirjutus- ja joonistus-
tarwitugi ning abinõusid. Niisamuti on ka igafuguseid kunstitarwitugi saadawal.

A. Klaff

Tallinnas, Harju uul. nr. 20.

Kõnetraat nr. 218.

Kaubamaja

G. Gutkin

Tallinnas, Wiru uul.
Demini wastas.

☞ Suur ladu ☜

riideid ja kalewifortiid näitelawa
sisseseadmiseks. Näituseks: wärwi-
list kalewit eesriiete jaoks, kulisside
riided, näitelawa pörandawaibad,
mööblite üleriided igas muftis ja
hinnas. Kardinaid, portiéred, ja muud
näitelawa ilustused. Odawamad ülikonnad
teatrie garderobedele.

Peale selle suur ladu igafugusest moodistest
ridewabrikute willastest riidest, nagu: siidiriie-
d, kalewit, drappi ja cheviotti on alati suures wälja-
walikus saada.

Pulmade kaasawaraks iga felti linast ja puuwillast riie-
t. Uudised igapäew naiste- ja meesterahwa riie-
test kui ka kasukatest.

Mööbliriideid, teppihid, kardinaid, pörandariideid,
magamile- ja reisitekkisid, pleefisid, päewa- ja wihmawarjulid.
Profesori Jägeri listemilist aluspefu.

Gummimantlid.

Kasukakaupa ja walmistatud karwakraesid, kui ka
müffisid jne. Kaubamaja G. Gutkin.
Tallinnas, Wiru uul., Demini wastas.

Suures wäljawalikus

lõuendist meesterahwa kraed, manistikid ja
manshetid, sliipsud, trakkid, kindad ja sokid,
foowitab mõislikku hinnaga.

Robert Sams,

Wiru uulitsal nr. 13

Birk'i auruwärwimise ja keemikalise
puhastamise wabrik

Tallinnas, Maakri uul. № 23.

Esimene ja suurem Eestimaa.

7 kuldauraha ja „Grand Prix“ 1904—8.

wärwib

gas wärwis: willast ja poolwillast riie-
t, kodu-
koetud kangaid, meeste-, naiste- ja lasteriideid
(terwelt wõi harutatult, siidipearätikuid, shallisid,
pluusesid, paelasid j. n. e.

trükib

potisiniseid laudlinasid iga moodi roosidega (uued
toredad proowid), niisama aurutrükiga: laudli-
nasid, woodi-, saani-, hobuste- j. n. e. tekkisid

puhastab

keemialikult: kõiksugu siidi-
sameti-, willaseid ja poolwil-
laseid jne. asju, kleitisid, pluus-
esid, jakkisid, ülikondasid, talweasju, päewa-
warjusid (warre peal), sulgi, pitsisid jne.

kardinate pesemine ■■■■■■
■■■■■ ja tulekindlaks tegemine.

äärrib, wanutab, pressib appreteerib,
raamib, dekateerib riieid kõige pa-
remate masi-
nate abil — täieliku wastutamise all.

Wõimalikult odawalt.

Ainus nahkadewärwimise koht
Eestimaa.

I Hambakliinik

Wiru uul. nr. 7, Nikolai majas.

Wastuwõtmise fogu päewa otja.

Kunffliste hammaste laboratorium.

Hinnad kindlad.

Müün ja üürin tööfjugu näitemängude,
dibertisfementide j. n. e.
õhtude jaoks

= parukaid, wärwisid =

ja muud näojumestuse (grimmeerimise) tarwitugi.
Annab õpetusi ja juhatusi näojumestuses,
parukate paritarwimise- ja puulimiseks.

Woldemar Karro,

Tall. Eesti teatri „Estonia“ näojumestaja.

Abi.: Teater „Estonia“, Tallinnas

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR